брой 1/2007, цена 30 Kč

Българи

Списание за българите в Чехия

ЕДНО ДОКОСВАНЕ ДО МАГИЧЕСКИЯ РЕАЛИЗЪМ НА **РАДИЧКОВ**

ЦЪРКВАТА **“СВЕТИ 40 МЪЧЕНИЦИ”**

ЩУРЦИТЕ

В ПРАГА

125 ГОДИНИ ОТ РОЖДЕНИЕТО НА **ВЛАДИМИР ДИМИТРОВ-МАЙСТОРА**

www.diama-vino.cz
www.diama-cz.cz

Diama

Diama s.r.o., výhradní dovozce špičkových bulharských vín a zelenin

Obchodní a logistické centrum:
Diama s.r.o., Kostelecká 11, Mratín 250 63
tel.: 326 982 492–4,
fax: 326 982 495

e-mail: info@diama-vino.cz
objednavky@diama-vino.cz
www.diama-vino.cz

Мили читатели,

Зима тази година нямаше, за да мога ви кажа, че сме използвали дългите зимни вечери за събиране на материали за новите броеве на списание "Българи". Въпреки това, стоим в момента пред диалемата дали този брой да не бъде двоен и умуваме кои от вече подготвените материали да влязат в това издание на "Българи" и кои да почакат още месец. Разбира се, този път нямаше спор кой да е на първа страница на актуалния ни брой. Гостуването на Щурците в Прага беше темата и събитието, което доминираше в мислите ни и за известно време погълна цялото ни внимание и усилия. От вашите реакции разбираме, че Щурците са доминирали още дълго след концерта и във вашите мисли и затова сега, когато препрочитам за последни коректури разговора с един от главните герои на броя и на концерта - Кирил Марчков, за сетен път осъзнавам колко е важен пасажът, в който той казва, че е успял да осъществи една голяма част от мечтите си. Всеки от нас има различни представи за сбъднати мечти, но понякога мечтите на няколко хора звучат в унисон и резултатът е един концерт, на който бяхме свидетели в пражкия „Палац Акрополис".

Пожелавам ви приятно четене и не се отказвайте от преследването на своите мечти.

Иван Иванов

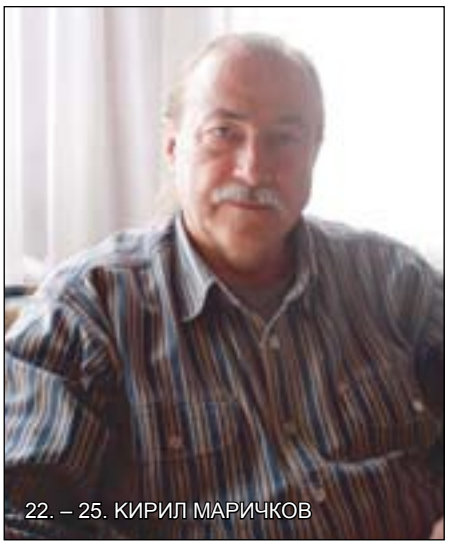
22. – 25. КИРИЛ МАРИЧКОВ

Съдържание

4 – 11. **НАКРАТКО**

12 – 21. **БЪЛГАРИТЕ В ЧЕХИЯ:**

- ЩУРЦИТЕ В ПРАГА

- ОТКРИ СЕ НОВО КУЛТУРНО СРЕДИЩЕ НА БЪЛГАРИЯ В ЧЕХИЯ

- МОЛЕБЕН ПО СЛУЧАЙ ТРЕТИ МАРТ В ПРАВОСЛАВНИЯ КАТЕДРАЛЕН ХРАМ "СВ. КИРИЛ И МЕТОДИЙ"

- МЕЖДУНАРОДНА КАМПАНИЯ ЗА СПАСЯВАНЕ НА ОСЪДЕНИТЕ НА СМЪРТ БЪЛГАРКИ В ЛИБИЯ "НЕ СТЕ САМИ"

- ВЪЛНУВАЩА СРЕЩА СЪС ЗАБЕЛЕЖИТЕЛНА БЪЛГАРСКА БОХЕМИСТКА

22 – 25. **ИНТЕРВЮ:**
КИРИЛ МАРИЧКОВ - ВЕЧНИЯТ ЩУРЕЦ

26 – 27. **КУЛТУРА:**
125 ГОДИНИ ОТ РОЖДЕНИЕТО НА ВЛАДИМИР ДИМИТРОВ-МАЙСТОРА

28 – 29. **КУЛТУРА:**
ЕДНО ДОКОСВАНЕ ДО МАГИЧЕСКИЯ РЕАЛИЗЪМ НА РАДИЧКОВ В ПРАГА

30 – 32. **БЪЛГАРСКИТЕ ХРАМОВЕ:**
ЦЪРКВАТА "СВЕТИ ЧЕТИРИДЕСЕТ МЪЧЕНИЦИ"

33. **СПОРТ:**
АЛБЕНА И МАКСИМ – ДВУКРАТНИ СВЕТОВНИ ШАМПИОНИ

28. – 29. МАГИЧЕСКИЯ РЕАЛИЗЪМ НА РАДИЧКОВ

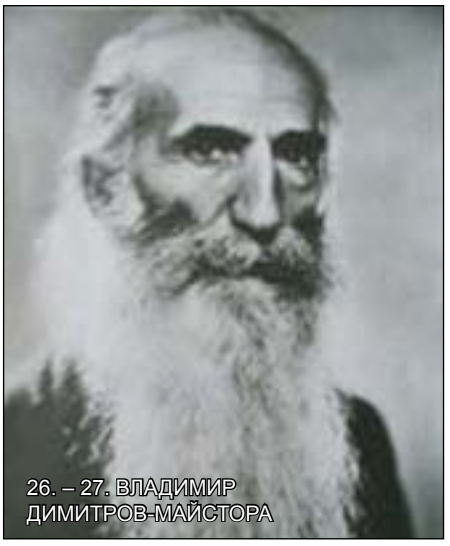
26. – 27. ВЛАДИМИР ДИМИТРОВ-МАЙСТОРА

33. АЛБЕНА И МАКСИМ

Най-великият българин на всички времена е Васил Левски. Апостола на свободата спечели 58 857 гласа в кампанията на Българската национална телевизия "Великите българи". На второ място се класира Петър Дънов – с 19 247 гласа, следван от хан Аспарух – с 17 631 гласа. В първата десетка попаднаха още цар Симеон, княз Борис, Христо Ботев, Свети Кирил и Методий, Стефан Стамболов, Иван Вазов и Паисий Хилендарски. Събраните средства от SMS-и и телефонни обаждания ще бъдат използвани за построяване на паметник на най-великия българин.

Електронна визитка на България изготви Министерството на държавната администрация и административната реформа. Тя съдържа данни за историята, културата, географските забележителности на страната ни, както и политическа и икономическа информация. Дигиталната визитка е на английски в тираж 9 000 копия. Стойността на проекта е в размер на 20 000 лв.

Либийският лидер Муамар Кадафи да бъде разжалван като почетен гражданин на София, прие общинската комисия по вероизповеданията и културата.

Все по-малко българи отиват на работа в Либия, заяви министърът на външните работи Ивайло Калфин. Там в момента работят около 750 души. Единствената българска държавна фирма, която има служители в Либия, е "Техноекспортстрой".

Приключи делото "Андрей Луканов". Върховният съд призна всички подсъдими за убийството на бившия премиер за невинни. Луканов беше застрелян на 2 октомври 1996 г. пред жилището си в София.

140 млн. евро ще получи България по програма ФАР. Средствата ще бъдат използвани за финансиране на земеделски проекти, за занаятчийство и за полицията.

Министерството на държавната администрация започна мащабна кампания по огромотяване. Тя е съгласувана с Института по български език към БАН. Курсът за огромотяване ще е безплатен. "Не може да се праща писмо до премиера с 40 правописни грешки", заяви министър Николай Василев. Най-често срещаните грешки се допускат в думата "председател", която се изписва като "прецедател" или като "претседател".

Министърът на вътрешните работи Румен Петков съобщи, че 297 души са осъдени за корупция през последното шестмесечие. За рушвети са уволнени четирима полицаи и още пет са предложени за уволнение. Комисията за установяване на имущество е наложила запор върху имотите на 48 души. 89% от извършените убийства и 57,7% от

БЪЛГАРИЯ И ЕВРОПЕЙСКИЯТ СЪЮЗ

На 20 май в България ще се проведат избори за евродепутати. Българите трябва да изберат 18 политици, които да ги представят в Европейския парламент. Това са първите наднационални избори в България. Евроизборите ще струват около 10 млн. лв.

Само десет държави от ЕС отвориха напълно трудовия си пазар за българи и румънци, обяви Европейската комисия. Гражданите на България и Румъния могат да работят свободно във Финландия, Швеция, Полша, Чехия, Естония, Кипър, Латвия, Литва, Словения и Словакия.

Българите могат да работят законно в Италия като домашни помощници и гледачи на болни и възрастни хора. Според в. "Стампа" правителството предвижда чужденците, които работят като домашни прислужници и болногледачи да бъдат извадени от общата емигрантска квота. Артистите и работещите в шоубизнеса също ще бъдат извадени и ще могат да работят без ограничения на Апенинския полуостров. Предполага се, че в момента в Италия работят около 70 000 българи.

БНБ внесе 3,5 млн. евро в капитала на Европейската централна банка. С приемането на България в ЕС БНБ става част от Европейската система на централни банки. Всяка централна банка от страна-членка внася 7 % от своя дял след присъединяването си към Евросъюза.

Народното събрание избра Гергана Грънчарова за министър по европейските въпроси със 157 гласа „за", 54 „против" и един „въздържал се". Премиерът Станишев заяви, че Грънчарова има съществен принос за подготовката за членството ни в Евросъюза като заместник-министър на външните работи в две последователни правителства, като в миналия кабинет е била с ресор евроинтеграция. Избирането на нов министър по европейските въпроси стана необходимо

след като на 1 януари 2007 г. Меглена Кунева стана еврокомисар по защита на потребителите.

Въвеждането на еврото в България не е сред приоритетите на Министерството на финансите. Според проучване на "Ройтерс" от края на миналата година вероятната дата на присъединяване на България към еврозоната е 2012 г., а на Румъния – 2013 г.

Сертификат "Зелена карта" е необходим при пътуване в ЕС. С него се удостоверява застраховка "Гражданска отговорност". Това не е отделна застраховка и за нея не се плаща допълнително. Внася се само такса за издаването на документа, която е до 14 лева. Сертификатът има зелен цвят, защитен знак и на него са отбелязани държавите, за които е валиден.

Според Конвергентната програма на България по икономическите и финансови въпроси, приета през март в Брюксел от Съветът на ЕС, **средната заплата за страната ни ще има 5% годишен реален ръст през 2007-2009 г.** Очакваната инфлация за същия период от време е 3-4%. Съветът препоръчва на България постигане на по-голям излишък в бюджета и по-ефективно оползотворяване на средствата за здравеопазване.

Границата с Гърция се минава само за 7 секунди на ГКПП Кулата, ако българите пътуват със задграничен паспорт и за 9-10 секунди, ако пътуват с лична карта.

Германия предложи 27-те страничленки на ЕС да имат общ учебник по история. Инициативата бе обсъждана в началото на март на среща на министрите на образованието от ЕС в Хайделберг. Идеята предизвика множество дебати.

ЕС разреши износа на български млечни продукти, произведени преди 31 декември 2006 г. за страни извън ЕС. Произведените след 1 януари 2007 г. млечни продукти, които не отговарят на европейските стандарти, също могат да бъдат изнасяни в страни извън ЕС.

криминалните престъпления са разкрити през последните шест месеца.

Уникална монета с лика на световноизвестния български бас Борис Христов в ролята на Борис Годунов бе представена в БНБ. Десетолевката е трикомпонентна, сребърна, с частично позлатяване и се продава за 64 лв. Тиражът й е 10 000 броя.

След проверка на прокуратурата, разпоредена от главния прокурор Борис Велчев, е установено, че в **историческите музеи в Бургас и Варна са изчезнали над 500 експоната**. В Бургас липсват 300 експоната, а във Варна – 200. В Националния исторически музей не са установени нередности.

Пернишките антимафиоти спасиха **326 римски златни, сребърни и метални монети.** Те са от III век преди Христа. Открити са у радомирец и са били подготвени за продажба в чужбина. Според специалистите монетите са изключително ценни.

Голямо количество антики хванаха и антимафиотите във Враца. Открити са 5350 монети и накити от злато и сребро, подготвени за продажба в Западна Европа. Двамата братя Вълкови ги съхранявали в апартамента си във Враца и в сейф на банка ДСК. Те били следени в продължение на месец и били хванати в момента, в който продавали на чужденец 6 от монетите.

Златни накити с тегло 14.190 килограма заловиха през април на ГКПП-Лесово при съвместна акция митничари и полицаи, съобщи БТА. Златото е на стойност 409 000 лева. Накитите от жълто и бяло злато са били открити в микробус с турска регистрация, управляван от румънски гражданин. Автобусът пътувал за Румъния.

Евелин Банев, известен като Брендо, обвинен заедно със съпругата си Десислава и още двама съучастници за пране на 20 млн. евро през 2006 г., е вече в ареста. Според полицейски източници Евелин Банев, организирал прането на пари, спечелени от трафика на кокаин от Латинска Америка за Европа. Брендо прекарвал парите през финансови къщи в Австрия, Швейцария и Германия.

Бившият шеф на "Топлофикация" Валентин Димитров остава в ареста за укриване на данъци, а не за пране на пари. В личните му сметки бяха открити около 10 млн. лв. Според показанията на Вальо Топлото те му били дадени от 10 чужди фирми, защото умеел да управлява финанси.

7,5 млн. евро са източени от програмата САПАРД. По данни на западни разузнавателни служби в аферата са замесени седем българи, двама германски и двама швейцарски граждани. Срещу българите са повдигнати обвинения за участие в организирана престъпна група, пране на пари и измама с документи.

СТАТИСТИКА

България е на едно от първите места по броя на емигрантите като процент от населението. За периода 1989-2004 г. 688 000 българи или 7,7 % са напуснали страната ни. От тях 50 000 са висококвалифицирани специалисти. Населението на България през този период е намаляло с 1,185 млн. души.

България държи първенство и по нисък прираст на населението и малък брой на сключените граждански бракове. Само 32 773 двойки са се оженили през 2006 г. – т.е. с 1 000 по-малко от 2005 г. и с 15 000 по-малко от 1999 г. 15 000 двойки са се развели през 2006 г. През 2006 г. коефициентът на брой родени бебета в България е 9,6. По-нисък е той само в Германия. Към края на миналата година в България са живели едва 7 679 290 българи. Само за последната година населението на страната е намаляло с 0,5 на сто. Средната възраст за страната за 2006 г. е 41 години.

По Данни на Националния статистически институт половината деца в България са извънбрачни, тъй като родителите им не са сключили граждански брак. За 60 на сто от случаите има данни за бащата.

Коефициентът на обща смъртност за България (14,7) извежда страната ни на едно от първите места в света . Средната продължителност на живота на българите е 72,6 г. (69,1 за мъжете и 76,3 за жените).

Според експерти от ОНН българската нация изчезва. Само след едно поколение българите ще са едва 5,917 млн. По-реалистична е прогнозата те да са 4,949 млн. Сега България заема второ място по отрицателен прираст на населението. Нацията ни намалява с 0,59% годишно. На първо място е Украйна – с 0,72% годишно.

България е на 10-то място по присъди в Страсбург през 2006 г., сочи годишната статистика на Европейския съд по правата на човека. Страната ни изгуби 43 дела, което е двойно повече в сравнение с 2005 г. На първо място по присъди в Страсбург е Турция - с 312 присъди, на второ – Словения – с 183, а на трето е Украйна – с 119.

България е на 82-ро място в света по бързина на стартиране на бизнес според класация на Световната банка. След 1 юли страната ни ще се нареди в първата десетка, защото се въвежда нов електронен търговски регистър.

Проучване на Евробарометър сочи, че 55% от българите твърдят, че не са щастливи, докато 87% от европейците казват, че са щастливи**.** България остана в края на класацията, защото едва десет на сто от българите твърдят, че са щастливи.

Според Евростат представителите на двата пола в ЕС са еднакво образовани. Висшистките са 24%, т.е. с един процент повече от висшистите. В ЕС добре работят с компютъра само 15% от жените спрямо 29 на сто от мъжете. 69 % от българките не се справят с компютъра. След тях следват италианките – 64 %, португалките – 61% и гъркините – 60 %.

Данни на Националния статистически институт сочат, че **българите пътуват все по-малко в чужбина**. През 2006 г. броят на пътуващите зад граница българи е намалял с 1,3% в сравнение с 2005 г. 705 млн. чужденци са посетили България през миналата година, което е с 3% повече от 2005 г.

Проучване на пазара, направено от лондонската консултантска компания за недвижими имоти "Асец" нарежда **България на трето място в света по възвращаемост на инвестициите (** до 54% за фирмите на българския пазар**)**. На първо място е Полша, следвана от Великобритания.

46,2 млн. лв. печалба са реализирали летищата в България. Това е с 28,77 % повече от миналата година. Пристанищата имат увеличение на приходите с 8,66 млн. лв., което е двойно повече от 2005 г. Данните са отчет на Министерството на транспорта.

Според допитване на международната организация ECA International **София е сред най-предпочитаните за живеене градове в света.** Българската столица е определена като едно от най-спокойните места на планетата. София е променила значително имиджа си в периода 2002 - 2007 г. наред с Делхи, Баку и Вилнюс.

НАУКА И ОБРАЗОВАНИЕ

България предприема реформа на системата за висше образование, за да ограничи „изтичането“ на студенти от страната и да покрие недостига на кадри. Над 40 000 българи учат във висши училища в Европа - в Германия, във Франция, във Великобритания и в САЩ. Очаква се броят им да нарасте на100 000 след отмяната на част от разноските по обучението в страните от Европейския съюз. Едва 34% от гимназистите в България продължават обучението си в университети. Средният показател за страните от ЕС е 57%.

40 000 лева ще получи всяко училище, които реши да въведе униформи, заяви министърът на образованието Даниел Вълчев. Училищните органи обаче нямат право да санкционират децата, които отказват да носят униформи.

Недостигащите инженери по различни специалности в България са 30-40 000, съобщи министърът на икономиката Румен Овчаров. Без достатъчно специалисти няма да могат да се усвоят напълно парите, които постъпват по някои еврофондове. Ректорът на Техническия университет в София доц. Камен Веселинов обясни, че най-търсени са специалистите по компютри и комуникации, както и специалисти по машинно и електроинженерство.

Дипломи от Сорбоната вече могат да получават студенти от СУ “Св. Климент Охридски”. Френският университет започва в София обучение по управление на човешките ресурси и социални отговорности. Кандидатите трябва да имат вече завършено висше образование и ще получават втора магистърска степен. Цената на 18-месечния курс е 8 000 евро.

2 млн. лева е отделило Министерството на образованието за ритуализация на училищата по програмата “Училищата – територия на ученика”. Всички училища, които искат да имат оркестър, спортен отбор или знаме, могат да кандидатстват за средства.

Мобилен компютърен кабинет ще пътува по градовете и селата, където училищата са закрити, за да даде възможност на учениците да усвояват информационните технологии.

Причината за наследствената атрофия на периферната мускулна система е открита от български учени, заяви националният консултант по медицинска генетика проф. Иво Кременски. Българите са получили признанието на цялата световна общественост заради намерена мутация, която предизвиква неврална мускулна атрофия.

България се нарежда на седмо място по научна грамотност според изследване на университетът “Мичиган”. На първо място е Швеция – с 35 %, след нея са САЩ и Холандия – с 24%, Норвегия, Финландия и Дания – с 22%, следвани от България - с 19%.

БТА съобщи, че в България за първи път е успешно замразена, размразена и оплодена яйцеклетка. Процедурата е извършена в АГ болницата “Д-р Щерев” и струва 300 лв., а едногодишното съхранение – 430 лв.

В концепция за изучаването на религията, разработена от обществения съвет за въвеждане на предмета в училищата, се предвижда **вероучението да стане задължително от първи до четвърти клас.** Предлага се учениците да изучават християнството и исляма като основни религии в България. В прогимназията религията ще бъде свободноизбираем предмет. Социологично проучване на МОН сочи, че 90% от учениците и 70% от родителите одобряват въвеждането на вероучението.

Първокласниците ще бъдат приемани в училище с тест по български език, съобщи зам.-министърът на образованието Кирчо Атанасов. Детските градини ще издават удостоверения за завършена предучилищна подготовка. Децата, които не са посещавали детска градина, ще трябва да полагат изпит. Изискването се въвежда основно заради децата от смесените региони. При проверка в кърджалийските села се оказало, че децата не знаят дори думата “зайче” на български. Преподавателите от тези региони твърдят, че учениците започват да усвояват българския език едва в трети клас.

Най-старата студентка във Великотърновския университет е Йорданка Костадинова. Тя е бивша учителка по немски, а сега учи немски и английски език и претендира да бъде призната за най-възрастната кандидат-висшистка в Евросъюза.

Български гражданки, предимно от ромски произход, продават бебетата си в гръцкия пристанищен град Волос, разкри разследването на журналиста Димитрис Калас. Зад търговията с деца стои организирана българско-гръцка мрежа, която обезпечава търговията на бебета със законосъобразна документация. Едва от октомври в България влезе в сила закон, наказващ продажбата на деца с лишаване от свобода.

Все повече българи и румънци участват в детските улични банди в Лондон, пише британският “Ивнинг стандарт”. Български и румънски престъпни групировки организират невръстни деца и ги принуждават да крадат по улиците на Лондон, твърдят от Скотланд Ярд.

През май **американският посланик в България Джон Байъри** прави обиколка в САЩ заедно с Елена Поптодорова, за да представи пред американски бизнесмени България като място за инвестиции. Баъйри посочи, че 2006 г. е рекордна за американски вложения в България.

Руският енергиен гигант ЛУКОЙЛ ще инвестира в бургаския “Нефтохим”, като увеличи производствените му мощности от 7,5 млн. тона на 10 млн. тона. До 2011 г. Лукойл планира инвестиции в размер на 1 млн. долара.

Дарина Павлова се нареди сред най-богатите жени в Европа с наследството си от 1,5 млрд. долара, съобщи в. “Куотидиамо”. Павлова е вдовица на убития преди четири години бизнесмен Илия Павлов и е първата жена, собственик на футболен отбор в България.

Трима български алпинисти загинаха при опит за изкачване на Северната стена на връх Метернхорн в Швейцария в края на януари. Иван Неков (27 г.), Тихомир Стоянов (24 г.) и Филип Жазмити (29 г). са летели 800 метра и са паднали в подножието на скалата.

Ураганът Кирил, който погуби над 40 души в Западна Европа, е кръстен на българина Кирил Генов, който живее 40 години в Германия**.** По случай 65-тия рожден ден на Генов през март миналата година синовете му купили за 199 евро от Института по метеорология в Берлин правото да кръстят силно въздушно течение на името на баща си.

В Германия има 15 000 български студенти заяви шефът на Българо-германската индустриална камара д-р Митко Василев. Той съобщи също, че Германия е търговски партньор номер 1. Стокооборотът между двете страни е в размер на 3,6 млрд. лева.

В Пловдивския панаир за петнадесети пореден път се проведе изложението "Винария 2007". В изложението участваха 203 български производители и търговци и 353 чуждестранни компании. "Предизвикателствата пред винарския сектор в Югоизточна Европа в процеса на глобализация" бе наречена конференцията на високо ниво, организирана от Министерството на земеделието и горите.

Ракията "Сливенска перла" получи два златни медала на изложението "Винария 2007". Производителите "Вини" АД – Сливен получиха и бронзов медал за виното "Сливенска шефка" реколта 2006. Злато получиха и "Карнобатска гроздова" и младото вино Chateau Karnobat Rose 2006 на Карнобатския винпром. "Шардоне 2006" на "Вила Хисар" получи златен медал в раздела „Бели и розови вина последна реколта" За вино на годината в раздела "Млади розови вина" бе определено "Розе 2006" на "Вила Любимец". Наградата "Златен ритон" получи "Каберне совиньон & Мерло 2006" на винарска къща "Сакар" – Любимец. Наградите бяха раздадени по време на традиционния бал "Вино и любов, любов и вино".

10 млрд. евро са инвестирани в имоти през 2006 г. 25 % от средствата са вложени от чужденци. През 2005 г. в пазара на имоти са вложени 4 млрд. евро.

Световноизвестни личности купуват имоти по Черноморието. Бившият собственик на едноименния отбор на Формула 1 Еди Джордън има място край Бяла, където проектът му ще бъде реализиран от известния архитект Норман Фостър. Кметът на Москва Юрий Лужков планира вилно селище с лекоатлетическа писта и стадион край Камчия. Снукързвездата Уйли Торн ще притежава къща край Варна. Той възнамерява да основе свой клуб в морската столица.

Данъците в България върху имотите и доходите ще се вдигнат двойно през следващите години. В момента са най-ниските в Европа. Приходите от налози върху имотите и доходите са едва 6,1% от брутния вътрешен продукт, докато средното ниво в ЕС е 12,8%. Сега хазната се пълни основно от ДДС и акцизи. За да се осигурят пари за училищата и болниците, ще трябва да се вдигнат местните налози, стана ясно на заседание на Съвета на ЕС по икономически и финансови въпроси в Берлин, събщи в. "Стандарт".

Комисията за регулиране на съобщенията (КРС) се очаква да съгласува цените и общите условия на договора с потребителите на **Първия частен пощенски оператор у нас T-Post**. Административният офис на T-Post вече е формиран и се намира на бул."Тотлебен". Дружеството спечели лицензията на КРС, която дава право на фирмата да упражнява дейност в областта на частните пощенски услуги за срок от 20 години.

В рамките на проекта "Красива България" ще бъдат ремонтирани 143 обекта. За целта са отпуснати 20 млн. лева, заяви социалният министър Емилия Масларова.

ТУРИЗЪМ

На 20 април пред хотел "Адмирал" в "Златни пясъци" бе открит официално туристически сезон 2007. На откриването присъстваха премиерът Сергей Станишев и кметът на Варна Кирил Йорданов. Тази година откриването на сезона стана с един месец по-рано. "Инвестиции в размер на 1 млрд. евро са вложени в морската столица за последните 8 години", каза кметът и нарече Варна "града слънце".

Половинвековният юбилей на "Златин пясъци" ще бъде отбелязан с множество прояви. Една от изненадите за туристите е мини Айфеловата кула с височина 32 метра, която ще бъде монтирана през май пред сградата на дружеството. Копието струва над 300 000 лв. и е в мащаб 1:10. На 6 м. височина за курортистите ще има специално кафене.

През първите месеци на годината на летище Варна има 50 на сто увеличение на редовните авиолинии в сравнение с миналата година. Вече има редовни линии до Осло, Братислава, Берлин, Кьолн и др. "Летището във Варна представлява интерес за чуждите компании и това ни дава възможност да го превърнем в истинско международно летище", смята изпълнителният директор на "Франкфурт" Андреас Хелфнер. Активният сезон на летището започва през май. Два милиона лева ще бъдат вложени за изграждане на временен терминал за пристигащи и заминаващи пътници, както и за ново оборудване.

Като член на ЕС България е длъжна да осигури безплатно медицинско обслужване на туристите от Евросъюза. На лекарите по Черноморието ще плащат само летовници от трети страни, което може да доведе до отлив на медицински персонал. Зам.-министърът на здравеопазването Матей Матеев заяви, че лекарите ще учат английски по европрограми. Ще бъдат възстановени поликлиниките в "Златни пясъци" и "Слънчев бряг". Хотелиерите ще си избират джипитата, като необходимо условие е докторите да имат договор със здравната каса.

Около 4 млн. чужденци ще посетят България през летния сезон. 80% от тях ще са европейски граждани.

Българските летища ще са затворени за самолетите Ил-86, с които руските туроператори возят групите си до България. От 1 януари българските летища изпълняват европейските изисквания за безопасност на полетите и не допускат Ил-86, защото иловете не отговарят на нормите на ЕС за шум и екологичност на двигателите. Българските авиокомпании изявиха готовност да извозват руските туристи, но това може да стане, ако Русия отвори летищата си за български чартъри и премахне забраната си чужди компании да извозват руски туристи с начална точка от Русия.

На летище Бургас ще бъде отворен допълнителен терминал за заминаващи с 9 чекинг бюра. Нова система на терминал "Пристигащи" ще позволи обработването на 8 самолета едновременно.

Руските туристи ще са 20% повече от миналата година. Руските граждани ще могат да получат разрешения за влизане в страната ни за три дни от консулствата ни в Москва, Санкт Петербург, Новосибирск и Екатеринбург. Групите няма да плащат визови такси.

"Кемпински хотел гранд Ермитаж" отпразнува през март първия си рожден ден. Хотелът се намира на 100 метра от плажа на „Златни пясъци", има 727 луксозни стаи и апартаменти, вътрешен и външен басейн, пет ресторанта и барове, както и СПА център с 18 стаи.

Морски комети ще извозват пътници от България до Турция и обратно през новия туристически сезон. Бизнесменът Радостин Данчев е купил комета "Лаура" с 240 места, която развива скорост от 30 до 40 възела и ще преодолява разстоянието Несебър – Истанбул за 5 часа. Морските комети, извозващи туристи по маршрутите Варна – Бургас и Бургас – Созопол, бяха спрени поради нерентабилност преди 15 години.

ЗДРАВЕОПАЗВАНЕ

Вицепремиерът и министър на образованието и науката Даниел Вълчев представи през март във Варна **„Стратегия за развитие на висшето образование - основни акценти”.** Част от акцентите в стратегията за висше образование са университетите да могат да обучават студенти с платено обучение извън държавната поръчка и висшите училища сами да определят таксите си, но при максимален фиксиран размер от държавата.
На XIII конференция на Комитета на министрите на страните-участнички в програмата CEEPUS **България пое председателството по програмата за следващата 2008 година. CEEPUS** е програма за академичен обмен между страните от Централна и Източна Европа и обединява Австрия, Албания, България, Унгария, Полша, Чехия, Словакия, Словения, Хърватска, Румъния, Македония, Сърбия и Черна гора.
България се включва в CEEPUS през академичната 1994-1995 година с 2 проекта. През 2005-2006 г. проектите с българско участие са 22. Програмата CEEPUS дава възможност за прилагане на Европейската система за трансфер на образователни кредити /ECTS/ и за разработване на съвместни образователни степени.

В Спешна клиника на Военна болница вече се прилага телемедицина. Операциите във ВМА могат да се наблюдават чрез видеовръзка от български и световноизвестни специалисти. Това дава възможност да се използва мнението на известни специалисти по време на операция. Видеовръзката е особено полезна при обучението на студенти, които могат да наблюдават протичащите операции от учебната зала.

Здравният министър проф. Радослав Гайдарски съобщи, че ще се санкционират директорите на болниците, в които работят лекари, вземали подкупи. Това стана след като в “Пирогов” през март бе хванат д-р Стоян Пернишки с белязани 300 лева подкуп.

Всеки трети българин има проблеми с бъбреците според изследване на Българската бъбречна асоциация, направено сред 2 000 души. Основни причини за бъбречните заболявания са наднорменото тегло, високото кръвно налягане, повишената кръвна захар и употребата на цигари.

Предполага се, че до пет години броят на хората на хемодиализа ще се увеличи два пъти.

Уникална трансплантация на бъбрек на 6-годишно момче направиха в “Пирогов” със съдействието на парижката болница “Робер Дебре”. Детето е било една година на хемодиализа. Още на 18 деца предстои трансплантация на бъбрек, като пет от тях вече се подготвят за операция.

Поправки в Закона за здравето, внесена от депутати на тройната коалиция, предвижда **от 2008 г. да се върнат училищните лекари**, като заплатите на лекарите и медицинските сестри в училищата ще се поемат от общините.

Разследване на Нова телевизия показа, че **линейките в София са купувани и ремонтиране при съмнителни условия.** Вече са установени нарушения и занижен контрол при доставката и сервизното обслужване на линейките, съобщиха от Министерството на здравеопазването. За нуждите на спешната помощ да бъдат купени 150 коли на стойност 3,5 милиона евро, каза министър Радослав Гайдарски.

32 коли, оборудвани като линейки, за спешните центрове ще получи Министерството на здравеопазването в началото на лятото. Колите са купени със заем от Световната банка.

298 лекари и 89 сестри са необходими още за спешните центрове в страната, съобщи здравният министър проф. Радослав Гайдарски. В спешната помощ работят лекари със средна заплата 396 лева.

В детската онкохематология бе открито ново трансплантационно отделение, в което ще се приемат два пъти повече пациенти. “Вече ще могат да се правят 50 – 60 трансплантации годишно, което покрива нуждите на страната ни”, каза проф. Драган Бобев.

Фармацевтичната фирма “Гедеон Рихтер” дари лекарства на стойност 200 000 лева. Компанията е вече на 11 място на българския пазар, заяви директорът на фирмата Ерик Богш на коктейл в грандхотел София по случай националния празник на Унгария.

Заможните българи ще имат на разположение в болниците всякакви екстри. Те ще могат да си поръчат личен медицински персонал, да си избират лекарите, които да ги оперират, а в някои болници ще имат достъп до телефон и интернет в стаята си. Индивидуалното обслужване на медицинска сестра във ВМА е 3,20 лв.на ден, в “Св.Анна” – 2 лв., в “Токуда” - 35 лв. за един месец.

В габровското село Здравковец ще бъде изграден първият в Югоизточна Европа хотел за демонстрация на най-новите технологии в областта на екологията. Оборудването му ще е на стойност около 1 млн. евро. Проектът е подкрепен от ООН.

Дунав сред 10-те най-застрашени реки в света се казва в доклад на Световния фонд за дивата природа. Делът на България в замърсяването на Дунав е малък – 4%, но страната ни понася всички негативни влияния от общото замърсяване.

При акция на Националната служба за сигурност и столичното следствие са задържани четирима души, създали два сайта, проповядващи радикален ислямизъм, религиозна омраза и промяна на конституционния строй. Сред тях е бившият районен мюфтия на София Али Хайредин.

Правителството утвърди измененията във визовата спогодба с Турция от 1993 г., по силата на която Турция ще въведе пълен безвизов режим за българските граждани, притежаващи валидни международни паспорти. Тези граждани ще могат да влизат, преминават транзитно и да напускат територията на Турция през всички ГКПП без визи, за срок до 90 дни, в рамките на 6 месеца, съобщи БТА..

20 лева е глобата за шофьорите, които возят деца без предпазен колан в автомобила или не носят задължителни столчета за кола. За периода 2000-2006 г. са загинали 431 деца по пътищата и други 8714 са били ранени. При използване на предпазни колани смъртността може да намалее с 65%.

Шест ескалатора и пет асансьора бяха пуснати след 10-годишно прекъсване на Централната софийска гара. Монтираните съоръжения са на стойност 4 млн. лева. Лифтовете към перони са за по 17 души.

В началото на 2008 г. започва строителството на метрото от надлез “Надежда” през Централна гора по бул. “Мария Луиза” до НДК, съобщи зам.-кметът по транспорта на София Велизар Стоилов.

Автомобилите в София, които нямат катализатори за изгорелите газове, ще бъдат спрени от движение. Те са около половин милион. Според европейските стандарти, катализаторът трябва да се сменя на всеки 80 -100 км. Той липсва във всяка втора кола в столицата, тъй като цената му е 1 000 лева.

Обезщетение в размер на 40 00 долара ще получава всяко семейство на изчезнал

ИСТОРИЯ И АРХЕОЛОГИЯ

Екипът на проф. Николай Овчаров откри **уникално тракийско копие в подножието на Перперикон**.

То е от бронз и е на около 3 500 г. Оръжието било с дължина около два метра. Вече е сигурно, че в Перперикон е имало бронзолеярски работилници, смята проф. Овчаров.

Президентите на България и Гърция са обсъждали в София възможната **замяна на костите на българския цар Самуил срещу гръцки ръкописи.** Гробът на Самуил е открит от гръцкия историк Николас Минопулос през 1965 г. Костите на царя се съхраняват в Солунския университет "Аристотел". Идеята е костите на Самуил, както и тези на цар Михаил Шишман, които са в Македония, да бъдат погребани в историческия храм "Свети 40 мъченици" във Велико Търново.

Руски археолози са открили край село Золоторьовка средновековен български-град. Досега са намерени над 2 000 остриета на стрели, както и две уникални изображения-маски на лъв с чертите на човек. Повечето оръжия се определят като български и монголски. Предполага се, че това е мястото на битката от 1236 г., когато монголците са нападнали Волжска България и че Золоторьовка е последната превзета от татарите българска крепост.

260 000 евро се отпускат по програмата ФАР за **реставрация и консервация на тракийското селище край село Татул**. Необходимо е да се проучат долните пластове на светилището, свързани с античността. Ръководител на екипа е проф. Николай Овчаров.

Програмата ФАР ще инвестира 230 000 евро за реставриране и **достройване на Момчиловата крепост в Родопите.** 30 000 евро ще осигури община Смолян. Проектът ще бъде завършен до 18 месеца. Ръководител на екипа е проф. Маргарита Ваклинова. Крепостта от III – IV век ще бъде превърната в туристическа атракция, включваща светлинно шоу.

Близо до с. Нисово, Русенско са открити над 80 каменни кръстове високи над два метра с инкрустирани тамплиерски символи. Местността, където са открити кръстовете, е известна като Долината на рицарите. Проф. Николай Овчаров и Приорът на Ордена на тамплиерите в България Румен Рабчев обявиха старта на проекта "По дирите на тамплиерите по българските земи". Проф. Овчаров съобщи, че в продължение на 200 години е имало връзка между православната култура и западното рицарство.

Около 4 млн. евро от европейските фондове ще се влеят в изследваните в Източните Родопи обекти, писа във в. "Стандарт" проф. Николай Овчаров. Средствата са за проучвания в скалния град на траките Перперикон, за светилището на Орфей при с. Татул, за храма на Великата богиня-майка и за средновековната крепост Мнеакос край Кърджали. Средствата са не само за археологически проучвания, но и за изграждане на цялостна инфраструктура на обектите.

моряк, заяви директорът на морския синдикат Красимир Вълчев, след като през април в продължение само на два дни изчезнаха двама български моряка от кораби на БМФ.

"Според надпис в края този ръкопис на четвероевангелието на македонски църковнославянски език, направен във Видин, Северозападна България, по време на царуването на цар Иван Александър 1331-71 година**."** Това **скандално твърдение се появи под Видинското четвероевангелие, изложено в Британската библиотека в Лондон.** Изложбата бе организирана по случай присъединяването на България към ЕС. За надписа алармира д-р Руси Минев, старши научен сътрудник към Университета в Кардиф, Уелс. Той изпраща официално писмо до Британската библиотека. Два дни по-късно надписът е поправен. "Името Македония не съществува в средните векове. В науката не съществува терминът македонски църковнославянски език. Ръкописите са написани на диалект от Търново, от който по-късно е произлязъл българският литературен език", заяви професор Божидар Димитров, директор на Националния исторически музей.

Бордът на директорите на Световната банка одобри три заема в размер на 170 млн. евро. Целта на заемите е да се повиши жизненото равнище на българите, да се подпомогне държавата през първите месеци на членство в ЕС, да се проведат промени в социалната система и в здравеопазването, да се подобрят външните на ЕС гранични пунктове и обмяната на информацията и да се финансира допълнително проекта за социални инвестиции и насърчаване заетостта в България.

Немската нискотарифна авиокомпания Germanwings започна полети от София до Кьолн три пъти седмично. От май самолетите на авиокомпанията ще летят от Бургас и Варна до Кьолн и Берлин. Средната цена на билетите е между 60 и 80 лева. При това пътниците получават редица бонуси в Германия.

България е страна, в която броят на слънчевите дни в годината са много и **страната ни трябва да започне да произвежда слънчева енергия**, смятат европейски експерти. Същото те препоръчват и на Кипър, Румъния и Малта.

Ограничения върху отварянето на архивите на бившите тайни служби постави българският парламент. Законът за досиетата едва ли ще сложи край на тайните, които се пазят от ерата на комунизма. Спецслужбите имат на разположение цели осем месеца, за да предадат архивите, а комисията по досиетата ще трябва да реши кои от милионите документи могат да бъдат разсекретени. Има съмнения, че унищожаването на архивите продължава.

Пресцентъра на МВР съобщи, че **Дирекция "Информация и архив" преустановява ползването на документи на ДС за периода от 9 септември 1944 г. до 16 юли 1991 г. на физически и юридически лица.** Заявленията за достъп до архивните фондове трябва вече да се подават до Комисията за разкриване на документите и обявяване на принадлежност на българските граждани към Държавна сигурност и разузнавателните служби на БНА.

Депутатите приеха поправки в Закона за движение по пътищата, според които паркирането по тротоарите за коли с маса 2,5 тона е вече разрешено. Общинските съвети ще трябва да определят до 2008 г. местата за спиране. Пътуване на дете на предната седалка е разрешено, ако то е навършило 12 години. Маршрутките могат да качват пътници на спирките или на специално определени от общините места.

КУЛТУРА И РЕЛИГИЯ

Проф. Боян Биолчев представи в Неапол книгата си "Държавата Урария". "Хумористично-сатиричните разкази на Боян Биолчев се посрещат с голям интерес от моите сънародници" , каза д-р Марио Гуидо, почетен президент на асоциация "Алфредо Гуидо". Големи италиански вестници посветиха статии на българския писател.

Заседание на Националния комитет за честване на 170 години от рождението на Васил Левски в Големия салон на Българската академия на науките се проведе на 29 март. Организатори са Националният комитет за честване на 170 години от рождението на Васил Левски, Министерството на културата, фондация „Васил Левски" и БАН. Правителството реши да осигури 255 000 лева за честването на 170 години от рождението на Васил Левски. Средствата ще бъдат отпуснати по бюджетите на Министерството на културата и Министерството на образованието и науката, Българската академия на науките и на общините Карлово, Ловеч, Левски и Столична община, реши кабинетът.
Сред проявите в страната и чужбина в календарния план са поставяне на паметни знаци в България и чужбина; национални научни конференции в Карлово и Ловеч; отпечатване на юбилейни издания; възстановяване на Хадживълковата къща (т. нар. Онбашиева къща – паметник на културата от местно значение, елемент от ансамбъла на Национален музей „Васил Левски" - Карлово). Предвижда се изготвянето на местен туристически маршрут по местата, свързани с живота и делото на Левски; благоустрояване, реставрация и консервация на важни сгради, свързани с живота на Апостола; поставяне на паметни знаци в България и чужбина; ученическо състезание за творби - историческо изследване, литературно произведение (поезия и проза); национален пленер за картини под надслов „Левски във времето", конкурс между български поети и композитори за песен за Левски във всички музикални жанрове; народни събори и много други, съобщи Министерството на културата.

Продуцентът на Пинк Флойд и Стинг **Джо Бойд издава новия албум на Иво Папазов "Музиката на моя род".** Пиесите в албума са събирани от Ибряма в продължение на години и са посветени на баща му Хапаз.

"Дни на България" в Конгресен център Казино Баден се проведоха през март и април. Те бяха организирани от Министерството на културата, Министерството на външните работи на България, българското посолство във Виена и Българския културен институт „Дом Витгенщайн", съвместно с Конгресен център Казино Баден. Откриването на културните дни се състоя в Церемониалната зала на Казино Баден с концерт на камерен ансамбъл „Софийски солисти" и фолклорна група „Драгостинфолк". Дните ще представят културния и икономически облик на страната ни като нова членка на ЕС пред многобройните посетители на прочутия курортен и културен център, привличащ гости от цял свят.

В ежегодния бенефисен концерт "Български концертни вечери в Ню Йорк", който се провежда от 2005 г. в Генералното консулство на България участваха известни изпълнители, изявили се на сцената на Метрополитън опера. Сред тях са известното сопрано Красимира Стоянова, цигуларката Нанси Ву, първият кларинетист на операта Антъни Макгил и др.

Мариус Куркински получи "Икар" за моноспектакъла "Сътресение". Сред жените първа е Снежана Петрова. "Икар" за режисура и за най-добър спектакъл получи "Дон Жуан" с режисьор Александър Морфов. За цялостно творчество бе награден Леон Даниел.

Министърът на културата проф. Стефан Данаилов откри през март изложбата с гоблени „Тракийската магия", изработена от Сийка Дечева в изложбена зала „Средец" на Министерството на културата. На откриването присъства и председателят на Съюза на тракийските дружества в България Костадин Карамитрев. Изложбата е посветена на Деня на Тракия - 26 март, който тази година се отбелязва официално за първи път. Тя се организира от Министерството на културата на Република България, Съюзът на Тракийските дружества в България, тракийските дружества „Тракия" – София и „Св. Петка" – с. Енина. В настоящата изложба са представени 35 модела, като всички са от „Вилеровата колекция". Икони, творби на великите майстори и пейзажи са пресъздадени с „Petit-Point" върху текстилна основа. Изработвани са в продължение на 31 години.

На откритата изложба "Епохата на Меровингите" в музея "Пушкин" в Москва бяха представени пет витрини със златните съкровища на прабългарите. Те са намерени в Северното Черноморие на Русия и край Азовско море. Съкровището на хан Кубрат включва 20 кг. злато и 50 кг. сребро. Запазен е и неговият златен меч.

В столичната галерия "Кръг+" бяха изложени 180 платна, скулптури и рисунки от личната колекция на Светлин Русев. Представени бяха 70 български и чужди автори, между които Огюст Роден, Андре Лот, Жул Паскин, Владимир Димитров-Майстора, Златю Бояджиев, Илия Петров, Захари Зограф и др.

Завърши реставрацията на " Колелото на живота" в Преображенския манастир. Реставрациите на стенописите на Захари Зограф в манастира "Преображение господне" започнаха през 2002 г. и се извършваха от реставраторките Лозинка Арнаудова и Светла Мечкуева.

1972 деца с изявени дарби ще попаднат в обхвата на програма на мерките за закрила на деца с изявени дарби през 2007 г. За целта са осигурени 1 168 440 лв. От тях 133 980 лв. са за еднократно финансово подпомагане на талантливи деца и 1 034 460 лв. - за стипендии. Включените в програмата мерки са насочени към насърчаване на творческите заложби и потребности на деца с изявени дарби, които са доказали своите възможности в областта на науката, изкуствата и спорта, чрез еднократно финансово подпомагане в размер до три пъти от гарантирания минимален доход за страната. Мерките са за подпомагане на обучението в курсове по изкуства, наука и спорт, за участие на деца в пленери, обучителни и възстановителни лагери, в национални и международни конкурси, олимпиади и спортни състезания.

Руенският манастир е един от най-новите български манастири. Строежът му започва през 2002 г. Досега е издигнат храмът и три постройки. Манастирът се намира на 8 км. от международния път София – Кулата. 12-те монаси от Руенския манастир притежават издателска къща и първото в България православно радио "Сион".

"Ню Бояна филм" се казва вече киноцентърът. 95% от него принадлежи на "Ню Имидж България", а 5 % - на Министерството на културата. В киноцентъра ще се снимат 22 нови игрални филми.

"Дискавъри" ще снима два едночасови филма за България. Те ще бъдат излъчени до една година и ще са посветени основно на Перперикон и на живота на траките, съобщи проф. Николай Овчаров.

В Залата с кристалите в Кралския природонаучен музей в Брюксел бе открита изложба на българските научни открития. Бяха представени такива открития като шестия тон на сърцето на проф. Иван Митев, автоматичната шестскоростна кутия на Румен Антонов, първият в света електронен часовник на Петър Петров, както и открития от последните години – откриването на най-

отдалечената планета от Земята и генът, причиняващ наследствена невропатия.

През март на 81 години почина известният български карикатурист Борис Димовски. Той е ученик на Илия Бешков и е завършил "Стенопис" в Художествената академия. „Трябва ли да бъда наречен художник, щом не мога да превърна калта в цветя, а ябълката в усмивка?", казва Димовски. Съвместно с Радой Ралин той издава през 1968 година книгата "Люти чушки",

в която под епиграмата на Радой Ралин "Сив търбух – за наука глух" Димовски изобразява прасе, чиято опашка е така завъртяна, че напомня подписа на Тодор Живков. Книгата е спряна и изгорена, а авторите й са разпитвани и преследвани. Борис Димовски илюстрира над 200 книги за деца и възрастни. Работи във "Стършел" и "Труд". Той е автор на редица афоризми и крилати фрази. "Сбъркахме. При полагане основите на социализма долу поставихме хората, а върху тях изляхме бетона", казва големият наш сатирик и добавя: „След тоталния режим – тотален дефицит". "Любовта е като отиването на Луната - мислиш кой знае какво, а то и там - пръст и камъни", обичаше да се шегува големият майстор на шаржа.

Фестивал на българския филм беше открит в Ню Йорк в края на март в Скандинавския център на Парк авеню 58. Участието на нашата страна се осъществи с подкрепата на Министерство то на културата на България. Фестивалът е под патронажа на президента на Република България Георги Първанов и е включен в списъка на събитията, чрез които ЕС отбелязва 50-та годишнина от подписването на Римския договор. Главен организатор на фестивала е неправителствената организация Българо-американски културен обмен с председател Жана Караиванова, която от години работи за популяризирането на българската култура в чужбина. Показани бяха 14 филма, предоставени от Изпълнителна агенция „Национален филмов център". Филмите са със субтитри на английски език.

Двама българи участват в минисериала "Разследването", италианско-американска суперпродукция, наред с Орнела Мути и Франко Неро. Христо Шопов отново влезе в ролята на Пилат Понтийски, а Христо Живков претворява ролята на свети Стефан.

Вера Йорданова играе една от главните роли във филма на Куентин Тарантино "Хотел на ужасите 2". 21-годишната българка е родена в Хелзинки в семейство на музиканти. В хорора участва Станислав Яневски, който стана известен като Виктор Крум в "Хари Потър 4".

Големият български режисьор Христо Христов почина на 81 години през април. Роден е на 11 април 1926 г. в Пловдив, където завършва медицина и първоначално практикува като лекар. В края на 50-те години учи театрална режисура във ВИТИЗ „Кръстьо Сарафов", а в средата на 60-те специализира за една година кинорежисура в московския ВГИК. Неговите най-известни филми са "Последно лято" (Награда за чуждестранен режисьор в Атланта, САЩ, 1974 и Специална награда на журито на Фестивала на младото европейско кино в Тулон, Франция, 1975), „Дърво без корен" (Първа награда във Варна, 1974) "Събеседник по желание", "Една жена на 33", "Суламит", "Иконостасът". За „Циклопът" режисьорът печели награда от „Берлинале" през 1977 г., а за „Бариерата" - сребърен медал от Московския кинофестивал през 1979 г. През 1982 г. филмът му "Една жена на 33" е спрян веднага след появяването си на широкия екран, тъй като авторите са обвинени че "създават деформирана негативна картина на нашата социалистическа действителност". Режисьорът е свален от поста председател на Съюза на филмовите дейци, а сценаристът на филма Боян Папазов е уволнен от Киноцентъра. За скандален е обявен и филмът му "Суламит", сниман през 1997 г. Христо Христов е първият български режисьор, избран за член на Европейската филмова академия. Във филмографията му фигурира и биографичната лента за Георги Димитров „Наковалня или чук" (1972 г.). Филмът му донася „Златна роза" от Варненския кинофестивал. Критиците го определят като първия, поставил проблема за идентичността в българското кино. През последните години режисьорът беше отличен за цялостен принос към българското кино, получи и държавната награда „Св. Паисий Хилендарски". Най-значителните му постановки на театралната сцена са „Иркутска история" от Арбузов, „Почивка в Арко Ирис" от Д. Димов, „Оптимистическа трагедия" от Вишневски, „Железният светилник" и „Преспанските камбани" от Д. Талев, „Бай Ганьо" от А. Константинов, „Дванадесета нощ" от Шекспир, „Три високи жени" от Едуард Олби.

Министерството на културата отпусна 3 млн. лева, с които бе извършена реконструкция и модернизация на Музикалния театър. Театърът има вече 783 места и специална рампа за инвалиди. Залата на балет "Арабеск" е една от най-модерните в страната. Още 1,5 млн. лева са необходими за обновяване на подемната, осветителната и озвучителната техника на сцената. Министърът на културата Стефан Данаилов, който отряза лентата на обновения театър, обеща да отпусне 1 800 лева за построяването на асансьор в театъра.

Панорамен асансьор ще бъде построен през лятото в Народния театър. Той ще води до камерните сцени, клуба и гримьорните и е част от големия ремонт на източното крило. През май в театъра се пренасят артистите от операта, тъй като в Националната опера започва втори етап от ремонта на сградата. Предстои реконструкция на салона, фоайетата и оркестрината.

Журналистът Джеф Стайн, който в своята скандална статия в сп. "Конгрешънъл Коутърли" описа столичния кмет Бойко Борисов като мафиот, беше извикан в българското посолство във Вашингтон, съобщи министърът на външните работи Ивайло Калфин. Стайн казал пред посланик Елена Поптодорова, че не може да прави преценка за страната ни, тъй като малко я познава и че материалът му бил главно за вътрешната политика в САЩ и за политиката на Джордж Буш в Ирак. Стайн се позовал на доклад, поръчан от швейцарска финансова институция.

40 нови спасителни джипа "Роувър-Дифендър 130 D" получиха спасителните екипи на "Гражданска защита". Всеки от тях струва 211 000 лева**.** Премиерът Сергей Станишев заяви, че "Гражданска защита" има за първи път в своята 70-годишна история специализирано оборудване.

Социалният министър Емилия Масларова се срещна през април с турския си колега Мулат Башесгиоглу. Той настоявал за по-лесно даване на трудови визи за сънародниците си. Министър Масларова е подчертала, че разрешенията за работа в България са индивидуални, а не групови. Турският министър е благодарил за коректността, с която България изплаща пенсии на изселниците в Турция, които са около 25 000 души. За миналата година страната ни е превела 1 190 000 долара за пенсиите им.

11-ия внук на Симеон Сакскобургготски и доня Маргарита Симеон Хасан бе представен пред български, френски и испански медии в дневната на резиденция "Враня". Симеон III се роди на 14 март 2007 г. Той е син на княгиня Калина и на мореплавателя Китин Миньос. "Безкрайната ми любов и уважение към моя баща ме накара да го кръстим на негово име – Симеон. Също така в памет на покойния крал на Мароко и голямата привързаност на двете фамилии, бебето ще носи и името Хасан", каза княгиня Калина.

Хакер проникна в сайта на македонския президент Бранко Цървенковски в края на януари и сложи герба на България, като пусна новина със заглавие "Съединението прави силата". В сайта бе поместен и текст със следното

съдържание "Скъпи съседи, учудващи са желанието и усилията, които полагате, за да цари неразбирателство между нас. Уж се стремите към голямото европейско семейство, а продължавате с глупавите си изстъпления и хитрувания на дребно. Не забравяйте "Съединението прави силата". Нека не се налага да ви го припомняме по този начин занапред. Поздрави, rE." В сайта на английски е бил поставен само българският герб.

Прага

МЕЖДУНАРОДНА КАМПАНИЯ

ЗА СПАСЯВАНЕ НА ОСЪДЕНИТЕ НА СМЪРТ БЪЛГАРКИ В ЛИБИЯ

“НЕ СТЕ САМИ”

МАРИЯ ЗАХАРИЕВА

Гражданско сдружение “Възраждане” в Прага се присъедини към Международната хуманитарна мисия за спасяване на сестрите ни в Либия. По негова инициатива на 11 февруари 2007 г. в православния катедрален храм “Св. св. Кирил и Методий” в Прага бе отслужена света литургия и молебен за българските медицински сестри и палестинския лекар. Българи, чехи, руснаци, украинци, румънци и сърби се молеха за здравето и спасението на Кристияна, Нася, Валентина, Валя, Снежана и Ашраф в православния катедрален храм “Св. св. Кирил и Методий” в Прага. Молебенът бе отслужен от отец Ярослав Шуварски. Присъстваха дипломати от Българското посолство в Прага, представители на “Амнести Интернешънъл”, много граждани. На присъстващите бяха раздадени трикольорните лентички с надпис “Не сте сами”. Нека всички българи по света да се включат в хуманитарната мисия “Не сте сами” за спасяване на шестимата медици и да направят международната общност максимално съпричастна към съд-бата на тези невинни хора, станали изкупителни жертви в един инсценирал политически процес в Либия! Всички големи български медии - БТА, Би Ти Ви, БНР, “Стандарт”, “Дарик Радио”, “Дума”, “Дневник”- отразиха събитието. информация за него излезе и на сайтовете на Министерството на външните работи на Република България и Агенцията за българите в чужбина.

ЧЕШКАТА ТЕЛЕВИЗИЯ ИЗЛЪЧИ РЕПОРТАЖ ЗА МОЛЕБЕНА НА ОСЪДЕНИТЕ В ЛИБИЯ БЪЛГАРСКИ СЕСТРИ

На 18 февруари по първа програма на чешката телевизия в предаването Křesťanský magazín бе излъчен репортаж от молебена за българските медицински сестри и палестинския лекар, който се проведе в православната църква “Св. св. Кирил и Методий”. Зрителите бяха информирани, че смъртните присъди на медиците предизвикват възмущението на световната общественост и че инициативата за молебена в Прага е на сдружение “Възраждане”. Подчертано бе, че либийският съд е игнорирал мнението на световните капацитети, които твърдят, че причина за заразяването с вируса на HIV са лошите хигиенични условия в болницата и че то е започнало още преди пристигането на чуждестранните медицински работници в Либия. Изтъкнато беше също, че присъдата цели да отклони вниманието на обществеността от истинските причини за епидемията и че така Либия се стреми да анулира 30-милионния си дълг. “Навършиха се осем години откакто невинни хора са затворени на базата на напълно измислени “доказателства”, заяви пред камерата Мария Захариева, председател на сдружение “Възраждане”. “В 21 век за подобни ексцесии няма място”, допълни журналистът Иван Иванов. Излъчени бяха кадри от заседание на Европейския парламент и конкретно моментът, в който Ханс Герт-Пьотеринг увери българския президент в пълната подкрепа на страните-членки на ЕС, както и вълнуващи мигове от молебените в София и в Прага.

www.ceskatelevize.cz/vysilani/18.02.2007/1098528273-krestansky-magazin/30052.html

МИРЕН ПРОТЕСТ ПРЕД ЛИБИЙСКОТО ПОСОЛСТВО В ПРАГА

Мирен протест в подкрепа на българските медици и палестинския лекар се проведе на 3 март 2007 г. от 14 часа пред посолството на Либия в чешката столица. Инициаторите на акцията бяха “Амнести интернешънъл” в Чехия и гражданското сдружение на българите в Прага “Възраж-

дане". Въпреки дъждовното време присъстваха представители на чешките медии, български и чешки граждани. Пред посолството на Либия се развяваха чешкото и българското знаме, както и флаговете на Европейския съюз и на "Амнести интернешънъл". Организаторите носеха плакат с думите "Абсурдно обвинение! Абсурден процес!". Участниците в протеста бяха запознати със съдържанието на петицията в подкрепа на осъдените на смърт медици, която по-късно подписаха. В нея се казва, че според научните експертизи либийските деца са били заразени още преди идването на медиците в болницата в Бенгази и че показанията на медиците са били изтръгнати с мъчения. Беше изразена съпричастност към 426-те заразени деца, които са жертва на лошите хигиенни условия в болницата. На присъстващите бяха раздадени лентички "Не сте сами". Опитът на организаторите да предадат петицията на представители от либийското посолство се оказа неуспешен.

Същата ще им бъде изпратена като препоръчано писмо. В края на протеста представителите на чешката полиция благодариха за спокойното протичане на акцията и изразиха съпричастност към трагичната съдба на медиците.
Акцията намери широк отзвук в българските медии. Българската национална телевизия и програма "Хоризонт" на Българското национално радио излъчиха интервю с председателката на сдружение "Възраждане" Мария Захариева в централните си информационни емисии. Събитието беше отразено и от чешките медии.

В редакацията на списание "Българи" получихме електронно писмо от Атанас Чобанов от в. "Парижки вести", в което между другото се казва: "Привет колеги! Поздрави от Париж за инициативата. До неотдавна бяхме единствената европейска столица, в която имаше протести. Радвам се, че нещата се променят. Браво за манифестацията". ■

Париж

МОЛЕБЕН ПО СЛУЧАЙ ТРЕТИ МАРТ В ПРАВОСЛАВНИЯ КАТЕДРАЛЕН ХРАМ "СВ. КИРИЛ И МЕТОДИЙ"

МАРИЯ ЗАХАРИЕВА

Българското посолство в Прага организира на трети март традиционния молебен по случай националния празник на България в православната църква "Св. Кирил и Методий". Молебенът за здраве и благоденствие на народа ни и заупокойната молитва за загиналите за освобождението на родината ни бяха отслужени от отец Пламен Тодоров в присъствието на негово светейшество пражкият архиепископ Крищов – митрополит на Чешките земи и Словакия, посланиците на България, Кипър, Украйна, дипломати, представители на българската общност в Прага, чешки граждани.
Първият Национален празник на Република България като пълноправен член на Европейския съюз бе отбелязан на 5 март 2007 г. с прием-коктейл в Огледалната зала на посолството на България в Прага. На събитието присъстваха близо 400 души, сред които депутати, дипломати, представители на българската общност в страната. Всички гости получиха мартеници и сувенири. ■

ДЯДО КОЛЕДА И БАБА МАРТА ПРИ ДЕЦАТА ОТ СДРУЖЕНИЕ “ВЪЗРАЖДАНЕ”

ЛОРА ВЛАДИМИРОВА

Вярвате ли, че Дядо Коледа съществува? А Баба Марта? Вие, може би, вече не, но вашите деца със сигурност – да, вярват. Може би и затова коледните и първомартенските тържества, които сдружение “Възраждане” традиционно организира за най-малките си членове и техните родители се очакват с нетърпение и интерес. И с всяка следваща година те стават все по-многолюдни и стойностни. Може би, защото Дядо Коледа и Баба Марта също с нетърпение очакват да се срещнат с българските деца от сдружение “Възраждане”. За да чуят песничките и стихотворенията, които са научили децата за тях. Естествено, на български език.

Този път Дядо Коледа не беше сам: на тържеството той бе довел и Снежанка, за да му помага в раздаването на подаръците. И заедно да питат децата защо джуджетата, които са им направили тези подаръци, са седем или защо ботушите на Дядо Коледа не са червени, а черни. И ако те мислеха, че за малките палавници е трудно да им отговорят, бяха много изненадани, че децата знаят толкова много за тях. Затова и подаръците им бяха от хубави по-хубави и нямаше дете, което да не намери сред тях точно това за, което беше мечтало и за което беше написало в писмото си до Дядо Коледа.

Децата от сдружение “Възраждане” знаеха много и за Баба Марта. И за единствения в света български обичай в първия мартенски ден млади и стари да се закичват с червено-бели мартенички за здраве и плодородие. Това те разказаха с песнички и стихчета на дошлата пак от България при тях Баба Марта. А тя върза на ръчичките им червено-белите символи на идващата пролет със стародавното българско пожелание за радост, здраве и светли бъдни дни.

И ако някои скептици кажат: “Е, какво толкова, тържества като тържества?” нека да дойдат на следващото гостуване на Дядо Коледа или на Баба Марта. Или на която и да е друга изява в богатата културно-просветна дейност на сдружение “Възраждане”. Ще се убедят, че когато става дума за запазване на българското, за скептицизъм няма място. ■

ГАЛАВЕЧЕР ПО ПОВОД ПРИСЪЕДИНЯВАНЕТО НА БЪЛГАРИЯ И РУМЪНИЯ КЪМ ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ

МАРИЯ ЗАХАРИЕВА

На 19 януари 2007 г. в една от най-престижните зали в Прага – Сметановата зала на “Обецни Дум” се състоя галавечер по повод присъединяването на България и Румъния към Европейския съюз. Тя бе под патронажа на Пршемисл Соботка – председател на Сената на Парламента на Чешката република. Уводни слова произнесоха Ирена Мозова, представител на Европейската комисия в Чехия, Пршемисл Соботка, председател на Сената, Хелмут Елфенкемпер, посланик на Германия в Прага, българският посланик Здравко Попов и Дан Баланеску – шерже д’афер в румънското посолство. В тържествения концерт участваха ученици от Националното музикално училище „Любомир Пипков” и румънския филхармоничен хор от Трансилвания. Програмата на Младежка филхармония „София” с диригент Деян Павлов включваше известни български творби като Рапсодия “Вардар” на Панчо Владигеров, „Ръченица“ на Петко Стайнов, “Севдана” на Георги Златев-Черкин и др. Младите музиканти изпълниха и Славянски танц от Дворжак. Целият оркестър беше с трикольорните лентички “Не сте сами”. Част от присъстващите си мислеха, че това са мартеници, тъй като никой не обясни на многонационалната публика какво символизират лентичките. Кулминация на вечерта беше изпълнението на „Одата на радостта“ от Девета симфония на Лудвиг ван Бетховен в изпълнение на българския оркестър и румънския хор.

Организатори на проявата бяха Министерството на културата на Република България, Посолствата на България, Румъния и Германия в Прага, Българският културен институт и Румънският културен институт в чешката столица, както и Европейската комисия в Чехия. На събитието присъстваха официални държавни лица, представители на дипломатическия корпус и на българската общност в Чехия, медии. Галавечерта завърши с коктейл в залите на “Обецни дум”. ■

„ПИРИН” ТАНЦУВА ЗА НОВИТЕ ЧЛЕНОВЕ НА ЕС

КАТЕРЖИНА ТИДЛАЧКОВА

Танцовият състав “Пирин” е общност от български и чешки танцьори от Бърно. Мултикултурността му е близка и затова никак не е чудно, че се представи на тържествената среща, посветена на новите членове на ЕС - България и Румъния, организирана от Британската търговска камара на 3 април в хотел “Corinthia Towers” в Прага. Чехи, англичани, българи и румънци от бизнес средите по този начин имаха възможността да се срещнат с потенциални партньори от другите страни.

Вечерта бе открита от Линда Дафилд, посланик на Великобритания, а приветствия поднесоха посланикът на България Здравко Попов и Дан Баланеску, шарже д’афер на Румъния. Срещата продължи с представление на румънския професионален оркестър за народна музика “Рапсодии Зарандулуи” от гр. Арад и на българския танцов състав “Пирин” от Бърно. През цялата вечер бяха предлагани български и румънски кулинарни специалитети и вина. ■

ЛАГЕР-ШКОЛА „ЛЕТОВИЦЕ 2007”

ИВАН ИВАНЧЕВ

Отново дойде пролетта и членовете на “Пирин” започнаха трескавата си подготовка за дългоочакваната танцова лагер-школа. Този път изненадите бяха повече от обикновено: мястото на срещата беше напълно ново и непознато, а по-опитните участници в състава имаха удоволствието да посрещнат новопостъпилите танцьори. Хореографът беше добре познатият ни Николай Николов, доказан професионалист и дългогодишен преподавател в Котелското музикално училище. И така, всички условия за творчески и при това весел уикенд, бяха налице.

С приповдигнатото си настроение се заразихме взаимно още в петък следобед след пристигането си в Летовице и настаняването в кънтри-хотел “Свитавице” на брега на язовира. Живописната природа, напомняща красотата, уюта и тайнствеността на родното, ни зареди с допълнителна енергия. Затова за никого не беше изненада патосът и желанието, с които се завъртяхме във вихъра на танца веднага след вечеря.

След добре познатите и вече усъвършенствани дайчово, еленино, шуменско и много други хора, пристъпихме и към изучаването на основните стъпки на новата хореография. Завладяващият и “тежък” пиринski танц липсваше в репертоара на състава, но още първите му елементи ни завладяха и накараха да вникнем в ритъма и фиг рите му. Може би и затова часовете се изнизваха толкова бързо, а новото се усвояваше без усилия. Тежката седмица и ежедневните грижи вече бяха далеч, а вечерта завърши подобаващо: с общ весел купон, в който отново не липсваха народните песни и танци. С настроението и любовта си към фолклора и приятната компания заразихме дори “колоритната” домакиня и персонала на хотела, които с удоволствие наблюдаваха българските танци, но не се престрашиха да се хванат на хорото. “Вечерта” завърши в ранните часове на другия ден, през който отново ни чакаше доста, но приятна работа под ръководството на г-н Николов.

В събота сутрин отново потропвахме в ритъма на ширтото и джангурицата.

В слънчевия пролетен ден предпочетохме свежия въздух на терасата и живописната

гледка на язовира, простиращ се само на няколко метра под нас. Тренировките по заучаването на новия танц продължиха до вечеря, след която се проведе годишното общо събрание на гражданско сдружение “Пирин”. Изводът за добрите резултати и правилната насока на развитие беше единодушен.

Приятелската атмосфера и приятната обстановка надделяха за пореден път над умората и вечерта продължи в познатия ни ритъм с много настроение, закачки и танци. Напрежението, че на сутринта трябваше да покажем пред г-н Николов наученото, се превърна по-скоро в приятен трепет и очакване.

Естествено, не се изложихме, бяхме овладели танца на много добро ниво и дори се шегувахме, че можем да отпътуваме директно за фестивала в Стражнице, където да покажем новопридобитите си умения.

В крайна сметка решихме, че и на този момент ще му дойде времето и то само след няколко месеца - в края на юни. Разделихме се за пореден път с нашия хореограф, който за всички от състава вече е просто “чичо Кольо”, но с единствената мисъл да се срещнем пак още следващата пролет.

Умората в клепачите натежа чак по обратния път към Бърно, но над нея отново надделяваха чувството за добре научения танц и перфектно прекараната лагер-школа. ■

ОТКРИ СЕ НОВО КУЛТУРНО СРЕДИЩЕ НА БЪЛГАРИЯ В ЧЕХИЯ

АСЕН МИЛЧЕВ

В самия център на чешката столица на ул. "Климентска" 6 се състоя тържествено откриване на новите помещения на Българския културен институт в Прага.Те обхващат многофункционална зала-галерия, библиотека и канцеларии. Събитието беше ознаменувано с откриване на представителната изложба за съвременно изобразително изкуство "Пластично и концептуално", подбрана от СБХ. На 21 март 2007 г. заместник- министърът на културата Ина Килева откри новите зали, в които вече се помещава Българският културен институт в Прага. На откриването присъстваха многобройни гости – политици, дипломати, журналисти, хора на културата, представители на българската общност в Чехия. Събитието бе отбелязано с кратък камерен концерт и откриване на изложбата „Пластично и концептуално"от творби на съвременни български художници. Експозицията беше представена от един от авторите-участници - художничката Елена Панайотова. Новото културно средище предлага несравнимо по-добри условия за работа от досегашното, което през последните години се помещаваше в сградата на българското училище „Д-р Петър Берон" в Прага . Освен всевъзможни по жанрове изложби в новата зала ще могат да се организират и камерни концерти, моноспектакли, кинопрожекции, литературни четения, срещи и конференции. Липсата на собствена материална база в миналото провокираше и подикваше екипа на БКИ-Прага да търси сътрудничество с многобройни чешки и международни институции. Опит и контакти, които и занапред ще създават възможност дейността на института да не се ограничава в пределите на новата зала, а чешките музеи, театри, библиотеки да са чести домакини на произведения на български автори.

Установените досега добри делови взаимоотношения със сдруженията на местните българи от Прага ще се разширяват, като към изявите на БКИ ще могат да се привлекат още повече наши сънародници. На 9 април се състоя концерт на "Щурците", организатори на който са гражданското сдружение на българите в Прага "Възраждане"и БКИ-Прага. Едновременно с това ще продължи и традицията немалка част от дейността на института да се изнася в провинциалните градове, където има по-значителни групи от българската диаспора – Бърно, Пилзен, Острава, Оломоуц. Вече се проведоха успоредно Дни на българската култура в Пилзен и в Бърно, които включват изпълнения на наши фолклорни състави, изложби за античното наследство на страната ни, концерти с класическа музика . В бъдеще се очаква и засилен интерес към проявите на БКИ от страна на по-голямата част от останалите чуждестранни културни институти в чешката столица, особено от страните от Европейската общност. Така например към досегашната ни отлична съвместни работа с Австрийския културен форум, Френския културен институт ще се прибавят и нови съместни проекти. Благодарение на централното си местоположение в чешката столица новото ни културно средище може да се превърне и в информационен център за възможностите за културен туризъм в България. ■

БЪЛГАРСКА ФОТОГРАФИЯ В ПРАГА

Представителна фотоизложба под наслов "Българско фотографско сдружение и приятели" се откри на 24 април в новата галерия на БКИ в Прага. Тя е организирана съвместно с Пражкия дом на фотографията и представя по убедителен начин постиженията на съвременното ни фотоизкуство през очите и чрез фотоапаратите на някои от най-изявените членове на Българското фотографско сдружение и кръга около тях. Фотографи от различни поколения и с различни стилове – Иво Хаджимишев, Йордан Йорданов – Юри, Емил Христов, Димитър Дилков, Надежда Чипева, Симеон Леви, Борис Мисирков и Георги Богданов, Венцислава Василева и Габриела Александрова, Надежда Олег Ляхова, Любомир Младенов, Милен Станков, Боряна Пандова, Асен Емилов – демонстрират своите виждания за изкуството и живота. Публиката прие еднакво добре както документалната еднозначност на мига, така и емоционалната ангажираност на заснетите от тях герои. Привърженици имат и както пестеливата палитра на чернобелите снимки, така и пиршеството на багрите в цветните плакати. На откриването на изложбата наред с многобройните официални гости присъства и посланикът ни в Чешката република Здравко Попов. ■

МЛАДИ БЪЛГАРСКИ ТАЛАНТИ КОНЦЕРТИРАТ В ПРАГА

АСЕН МИЛЧЕВ

Концерт на лауреати от 11-тия общонационален конкурс за млади изпълнители на чешка и словашка музика "Варна 2007" се състоя на 3 април в Синия салон на Словашкия културен институт в чешката столица. Събитието се организира от сдружението за българо-чешко и словашко приятелство във Варна с активното съдействие на БКИ в Прага и тукашното ни посолство, с подкрепата на Министерството на външните работи на Чешката република, на музикалните фондации "Бохуслав Мартину" и "Леош Яначек" и на чешкия музикален фонд. Публиката се наслади на изпълненията на младите български таланти Габриела Евтимова (пиано), Виктор Петров (фагот) и Михаела Иванова (пиано) – и тримата от НУИ "Добри Христов" във Варна, както и на Мартин Стоянов (кларинет) и Мартина Минкова (пиано) от НУМСИ "Проф. Панчо Владигеров" в Бургас и на Велислава Тодорова (виолончело) от НУМТИ "Добрин Петков" в Пловдив. Включените в концертната програма на музикантите ни произведения от Б. Мартину, Л. Яначек, Д. Попер, Е. Сухов, Й. Каливода са вече неотделима част от постоянния им репертоар и се изпълняват на различни наши и международни конкурси.

Особени думи на благодарност за неуморната си културнополезна дейност заслужава варненският пластичен хирург доц. д-р Трошев, който стои в основата на дългогодишните традиции на местното дружество за българо-чешко и словашко приятелство, осигуряващо приемственост в културното сътрудничество между нашите народи. ■

ВЪЛНУВАЩА СРЕЩА СЪС ЗАБЕЛЕЖИТЕЛНА БЪЛГАРСКА БОХЕМИСТКА

АСЕН МИЛЧЕВ

На 25 април Славянската библиотека – подразделение на Народната библиотека в Прага – в сътрудничество с БКИ в чешката столица и Съюза на чешките писатели организираха среща с известната българска бохемистка Маргарита Кюркчиева, носителка на високата награда за разпространение на чешката култура в чужбина "Premia Bohemica". Тържеството бе посветено на успешната 50-годишна творческа дейност на юбилярката, която досега е превела десетки книги чешка художествена литература, научни, технически и правни текстове (включително и значимо участие в чешко-българския и българо-чешкия технически речник), преводи на филми и много други. И през тази година, благодарение на подкрепата на министерствата на културата и на външните работи на чешката република на български език излязоха още чешки автори в превод на Маргарита Кюркчиева. На тържеството присъстваха генералният директор на Народната библиотека в Прага Властимил Йежек, директорите на Славянската библиотека Лукаш Бабка и на БКИ в Прага Боян Панчев, както и представители на съюзите на чешките писатели и преводачи и на министерствата, отпускащи дотации за превод на чешка литература. Писателите Даниела Ходрова, Иван Бинар и Даниела Фишерова прочетоха откъси от свои произведения, на които Маргарита Кюркчиева направи звукова илюстрация с нейните преводи на български език. ■

НАЦИОНАЛНИЯТ ПРАЗНИК НА БЪЛГАРИЯ ТРЕТИ МАРТ

А. ИВАН БЕЛКОВ

129-годишнината от Освобождението на България отбеляза Българското културно-просветно сдружение в Бърно. Членовете на сдружението и техните приятели отбелязаха празника в Кинокафенето в Бърно. В разнообразната културна програма взе участие танцовият състав "Китка", който ни представи български народни танци. Приятната атмосфера и приятелската обстановка допринесоха за успешното протичане на тази вече станала традиционна акция на Българското културно-просветно сдружение в Бърно. ■

БЪЛГАРИТЕ ДА УСЕЩАТ СЪДЕЙСТВИЕТО НА КОНСУЛСКА СЛУЖБА,

КАЗВА КОНСУЛЪТ НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ В ЧЕШКАТА РЕПУБЛИКА ТАТЯНА КАРАДЖОВА

МАРИЯ ЗАХАРИЕВА

Влизането на България в Европейския съюз през януари тази година е съпроводено с редица изменения относно свободното движение на българските граждани и тяхното пребиваване на територията на страните от ЕС. Чехия е една от страните, които отвориха трудовия си пазар за българските граждани. За промените, настъпили след влизането на България в Европейския съюз, разговаряме с обаятелната и винаги приветлива Татяна Караджова – завеждащ "Консулска служба" в посолството на Република България в Чешката република.

Г-жо Караджова, настъпиха ли някакви съществени промени в Консулска служба след влизането на България в Европейския съюз?
Мога да кажа, че няма съществени промени в работата и начина на функциониране на Консулска служба. Както аз, така и служителите тук, продължаваме да работим с идеята и желанието да бъдем полезни на всички граждани, които имат нужда от нашето съдействие, както и информацията, която предоставяме, да бъде коректна и из-черпателна. Като по-основна промяна мога да посоча по-големия брой запитвания от български граждани, които постъпват при нас, отнасящи се предимно до новите права и задължения на българите в рамките на ЕС. По-голяма част от тях се интересуват от това какво точно се променя за тях лично на практика. Новите предимства, които предоставя Обединена Европа на своите граждани, са свободата на движение, отвореният пазар на труда и по-добрите възможности за реализация в рамките на ЕС. Чешката република отвори своя пазар на труда за българските граждани след 1.01.2007 г., кое-то дава възможност на всички, които желаят, да се регистрират в Чехия, да си намерят работа и да останат да живеят тук. Мисля, че това наистина улеснява гражданите и им позволява всеки сам да прецени къде би се реализирал по най-добрия начин.

Чешките власти изискваха от българите да показват на границата валута. Отпадна ли това условие с влизането на България в ЕС?
Да, то вече се отнася само за гражданите на трети страни, т.е. страни, извън рамките на ЕС. Българските граждани имат право да пътуват в рамките на ЕС, да встъпват и да пребиваът на територията на една от страните-членки с валиден паспорт или лична карта без други специални ограничения. То-ва, на което бих искала да обърна внимание, е българските граждани да разполагат с Европейска здравно-осигурителна карта при своите пътувания в рамките на ЕС.

Има ли някаква промяна, която се отнася до нашите сънародници, които са чешки граждани? Има ли някакви облекчения и улеснения за тях след влизането ни в ЕС?
Всички вече сме граждани на Обединена Европа. Всеки гражданин на ЕС, в частност чешките граждани, може да влезе в България с лична карта или паспорт и да пребивава там до три месеца. Ако иска да пребивава повече от три месеца, трябва да подаде в Национална служба "Полиция" заявление за издаване на удостоверение за продължително пребиваване Процедурата по издаването на тези удостоверения е облекчена за гражданите на ЕС и членовете на техните семейства. По същия начин европейските граждани могат да подадат заявление и за постоянно пребиваване в страната, като първото условие е да са пребивавали непрекъснато в продължение на пет години в Република България.

Необходимо ли е гражданите с двойно гражданство да показват двата си паспорта на границата?

Всеки гражданин влиза на територията на определена страна с един валиден документ за самоличност.

Ще се промени ли по някакъв начин отношението на посолството към българските граждани?
Смятам, че желанието и работата на всички колеги в Консулска служба при посолството са насочени само и единствено в положителна посока при общуването с българските граждани. Винаги съм се стараела да поддържам добри контакти и добри отношения с всички български организации и с всички граждани. Лично аз смятам, че няма смисъл от противопоставяния и противоборства на личностна основа, защото това не дава нищо добро нито за българските организации като цяло, нито за образа на България пред чешките власти. В този смисъл се старая да имам еднакво отношение към отделните хора. Надявам се, че като резултат от моите и на колегите ми усилия, услугите и защитата, които Консулска служба предоставя на гражданите, ще се променят към едно все по-добро, по-експедитивно и компетентно обслужване.

В какъв смисъл?
От административна гледна точка е добре обслужването да става по-бързо и по-експедитивно, разбира се, доколкото е възможно, съгласно разписаните в законодателството срокове, както и гражданите да бъдат възможно най-точно и коректно информирани за въпросите, които ги касаят. Това наистина е важно и изключително отговорно, защото всеки човек има конкретен въпрос, който изисква съответно конкретен отговор. Българите трябва да чувстват подкрепа от страна на българското посолство при защитата на техните интереси зад граница, защото това е смисълът на нашата работа.

Вие често правите консулски дни не само в Прага, но и в други градове в Чехия. Какво е общото ви впечатление за българската общност в Чехия?
Моето мнение е че, провеждането на консулски дни е нещо изключително важно и необходимо за дейността на един консул. По вре-ме на тези мои срещи с българските граждани от различни градове и села мога лично да се запозная по-конкретно с проблемите на хора, които нямат физическата възможност да дойдат в Консулска служба и да се срещнат с мен. Впечатлението, с което оставам, е, че българите в Чехия са изключително приветливи, гостоприемни хора, изпълнени с положителни впечатления от своя живот тук в Чехия и аз с удоволствие се срещам с тях всеки път. ■

ТРИФОН ЗАРЕЗАН В ПРАГА

ТОДОР РАЛЕВ

Благодарение на сдружение „Заедно“ и тази година имах възможността да се позабавлявам, да отпразнувам и най-вече да потанцувам на един български празник - Трифон Зарезан. Празник с дългогодишна история. Програмата откри хорът от българското училище. Той привлече вниманието на публиката с доброто си изпълнение. Бях много приятно изненадан от представянето на групата „Gothart“. Музиката беше хубава, мелодична, голяма част от публиката стана да танцува и нищо друго не ни липсваше. Вечерта продължи с великолепното представяне на танцовия състав “Пирин” от Бърно, а след напрегнатото и весело избиране на царя Трифон от дамската комисия, дойде и нашият ред да танцуваме.“Българи“, една новосъздадена група, успя да завладее сърцата на хората, както на българите, така и на чехите. Това бяхме ние - сърцата ни трептяха, но не от напрежение, а от удоволствие. Удоволствие, което усетихме благодарение на големите и продължителни аплодисменти на публиката. Нашата радост предадохме и на хората около нас, защото знаехме, че всички там сме приятели, приятели, които сме отишли да се подкрепим, да забравим всъщност къде сме, да се почувстваме по-близко до България, нашата родна земя. Спомням си как преди четири години, за пръв път дошъл в Прага, получих покана да танцувам на този празник. Развълнувах се и реших, че наистина има смисъл да се отида. Там се запознах с много приятни хора. Хора, които никога няма да забравя, защото самата вечер, самият Трифон Зарезан сплотява с веселото си настроение хората. Щастлив съм, че и тази година присъствах на един такъв празник защото вечерта беше наистина великолепна.

АЛЖБЕТА ТРАЯНОВА

Вече няколко години празнувам Трифон Зарезан и Баба Марта в Рихтата, защото винаги се забавлявам добре и си припомням българските обичаи. Не зная дали има друга възможност в Прага, където човек да може да поиграе хоро. Само, дето липсва достатъчно простор за танцуване, тъй като залата е винаги пълна. Дори самото свързване на празника на виното с този на здравето е добра комбинация – не е ли точната мярка между виното и танца това, от което се нуждаем? В нашето семейство тази традиция поддържа майка ми, която е израснала в България при своя дядо винар. Той комбинирал танца с виното и надживял с 20 години доктора, който му пророкувал цироза. ■

БЪЛГАРСКИ ДНИ В БИБЛИОТЕКА “ИРЖИХО МАХЕНА“ В БЪРНО

МАРТИНА РАДКОВА

През март “Сдружение за България”, Българският културен институт и библиотека “Иржихо Махена” изложиха съвместно фотографии на Иво Хаджимишев, пресъздаващи българските манастири, съкровища, икони, както и паметници на архитектурата от различни периоди. Тази изложба беше съчетана с фотоизложба за азбуката, (която благодарение на България е вече третата азбука в ЕС), както и с картини, рисувани върху коприна. Последните принадлежат на автори-аматьори, завършили школата по рисуване върху текстил в читалище “Искра” под ръководството на специалисти.

Вернисажът се проведе на 16 март 2007 г. На него бяха определени чрез жребий осем победители, които получиха предметни и парични награди в съревнованието за най-добър познавач на българската история. Наградите предадоха нашите скъпи гости: посланикът на България Здравко Попов, кметът на Градската част на Бърно-център и същевременно представител на Южноморавския край Михал Бортел, д-р Катержина Дубска, председател на Съвета за националните малцинства в Бърно, директорката на библотеката “Иржехо Махена” Либуше Нивницка, директорът на Българския културен институт в Прага Боян Панчев, директорката на библиотека “Пробуда” Емилия Христова, директорът на софийското читалище “Искра” Йордан Поморански и Владимир Достал от “Сдружение за България”.

Прекрасната обстановка в залата на библиотеката се изпълни с автентична българска музика и песни, а атриумът запълниха млади танцьори от фолклорната група “Горна Баня” от София. На заключителното хоро се хванаха почти всички гости от България и Чехия.

Последва отворена среща с посланик Здравко Попов и българските гости, на която всички се запознаха с това как живеят българите в Бърно и в Чехия.

Цялата акция се проведе под патронажа на българския посланик, на хейтмана на Южноморавския край Станислав Юранек, кмета на Бърно Роман Ондерка и д-р Катержина Дубска, председател на Съвета за националните малцинства в Бърно.

Повече информация можете да намерите на www.bgr.cz, а след една година можете да заповядате на подобна акция и съревнование по география на България. ■

БЪЛГАРИТЕ В ОСТРАВА ЧЕСТВАХА ОСВОБОЖДЕНИЕТО НА БЪЛГАРИЯ

СИРМА ЗИДАРО-КОУНОВА

Точно на 3 март в Българския клуб в Острава отпразнувахме 129-та годишнина от Освобождението на България. Денят на освобождението ни от турско робство е за нас паметен ден, ден, който никаква смяна на режими и правителства не ще изличи от паметта на всеки, който се чувства българин. България роди гениите на революционната борба – Васил Левски, Христо Ботев, Георги Раковски, както и великите комити – Бенковски, Филип Тотю, Стефан Караджа, Хаджи Димитър и всички онези, които изгоряха в тази борба и на които дължим свободата и независимостта си.

Но нека бъдем откровени и си признаем, че ако сега можеха да се възродят нашите стари революционери – Бенковски със своята Хвърковата чета или Хаджи Димитър и Филип Тотьо, положително щяха да са дълбоко разочаровани, защото просто няма против кого да се борят. Вече няма врагове – има само една безкрайно човешка глупост, егоизъм, безразличие, жажда за власт, неимоверно корупция и престъпност; няма морал и етика, и вяра в доброто...

Но да бъдем оптимисти – вече сме членове на Европейския съюз. Сами си избрахме пътя на европейската интеграция. И аз съм уверена, че българинът ще се справи, защото той винаги е оцелявал някак. Въпреки че именно тази приспособимост ни кара, нас, българите, понякога да избираме не винаги правилния път. На тържеството в Острава присъстваха много мили гости –

представители на Островската полиция за чужденци, които винаги са разбирали проблемите на българите тук и са помагали с каквото могат. Приветствахме между нас и представители на фирма “Тренквалдер Каппа пипл” АД, която отвори своя първи офис в София и започна да предлага работа на българските граждани в Чехия.

С празника ни поздрави чешкият танцов състав от Острава “Котек” с художествен ръководител Надя Рокитова, който се представи с изключително оригинална международна програма. В нея не липсваше и българското право хоро. Това е единственият чешки танцов състав в Чехия, който сам, по собствено желание и със собствени средства, си е изработил чудесни български носии и пропагандира успешно българската култура.

С вкусни кебапчета и българско вино, и с неизменната мартеничка за всеки присъстващ на тържеството, ръководството на Българския клуб в Острава поблагодари на членовете си за чудесната вечер и за това, че обичат своя български клуб. ■

ЩУРЦИТЕ В ПРАГА

ДВА ДНИ С БЪЛГАРСКАТА РОК ЛЕГЕНДА

ИВАН ИВАНОВ

Значимоста на това събитие за българите в Прага би могла да се характеризира само с едно изречение - Щурците изнесоха невероятен концерт на 9 април в пражкия „Палац Акрополис“. И дотук можем да спрем, защото за много от почитателите на ветераните на родната ни популярна музика, информацията за подготвката на концерта бе като от сферата на научната фантастика. Ама истинските Щурци? Тук в Прага? Това майтап ли е? Всичките, не само един или двама от тях? Е, това не може да бъде. Ама сериозно ли? Това бяха най-често въпросите и възклицанията, които чувах, докато разнасях и раздавах из Прага рекламните материали за концерта.

Пак от сферата на фантастиката бяха и реакциите след преживяното в „Палац Акроплис“. Само че този път на базата на едно наистина голямо реално преживяване. Какво се случи по време на двучасовия концерт, през който Кирил Маричков, Пеци Гюзелев, Валди Тотев и Жоро Марков дадоха най-доброто от себе си и надминаха най смелите очаквания за голямо рок шоу, това по добре от мен, ангажиран с куп неща по време на концерта, ще ви го разкаже някой от тези петстотин шастливци в залата, които в края на концерта бяха в екстаз. Регистрирах само усмихнатите им лица, докато ръкопляскаха, пееха с групата текстовете на „Среща“, „Две следи“, „Веселина“, „20-ти век“ и „Вълшебен цвят“, вдъхваха чудесната атмосфера на концерта и унесени от еуфорията на преживяното се връщаха назад във времето. Назад към незабравими концерти в летните театри на България през 70 и 80-те години, към студентски бригади и абитуриентски балове, които преминаваха под звуците на песните на Щурците. Та кого ли от нас и колко генерации наред вече не са съпровождали тези мускетари с китари, след като Щурците празнуват тази година 40 години от създаването си? И колко наши внуци още ще пораснат с тяхната музика след като Киро и Пеци, макар и минали шейсетте преди дветри години, кръстосват на сцената китари с ентусиазъм и енергия, за които могат да им завиждат и днешните тийнейджърски групи? Да не говорим за плановете за нов албум на Щурците, за който си говорихме доста подробно, докато минавахме през Карловия мост на път от Храдчани към Староместкия площад. Една нова песен, като предвестник от подготвяния албум, прозвуча и на концерта. С какъв ентусиазъм записват в студиото в момента Щурците разказваха по време на вечерята в Смиховския пивовар, дадена в тяхна чест от милите ни съмишленици - Магдалена и Иво Каранешеви. Много весели истории и спомени за първото свирене на Щурците на чешка територия през далечната 1973 г. в град Кутна Хора прозвучаха и по време на приема в резиденцията на българския посланик в Чешката република – Здравко Попов. Кирил Маричков не пестеше мили думи и по адрес на публиката в Прага, която е била фантастична и благадарности за организаторите на концерта – автора на тези редове, сдружение „Възраждане“ и Българския културен институт.

Като всяка приказка и тази имаше своя край, но какво пък? Щурците доказаха, че при тях няма остаряване и така както празнувахме в Прага техния 40 годишен юбилей, току виж, че сме отпразнували в чешката столица и някоя друга тяхна кръгла годишнина. ■

КИРИЛ МАРИЧКОВ

ВЕЧНИЯТ ЩУРЕЦ

АВТОР: ИВАН ИВАНОВ, СНИМКИ: НИКОЛА ИВАНОВ И ИВАН ИВАНОВ

Кирил Маричков (30. 10. 1944, София) определно не се нуждае от дълго представяне. Той е една от личностите, които със своите песни изградиха добрия музикален вкус на няколко генерации българи, за които песните на „Щурците" до днес са неизменна част от техния живот. За мен възможността за този разговор, който проведохме сутринта след незабравимия концерт на „Щурците" в Прага на 9 април, означава един от процентите осъществени неща, за които Кирчо говори в края на тези страници.

Като те гледах снощи на сцената имах чувството, че рокенролът е нещо като рецепта за неостаряване. Така ли е и според теб?
Имаме една такава песен – "Рок в минало време", в която се пее, че само рокенролът връща младоста, трудно, но я връща. И май си е наистина така. Когато човек свири тази музика и го прави от сърце, това му дава определен прилив на енергия. Когато се виждам с мои съученици например, редовно си казваме: "Ей, ама ти никак не си се променил, все си си такъв, откакто те помня". Ама не е баш така... Вярно, че те мене ме виждат по-често и знаят моите промени през времето и очакват какво ще видят, ама аз като не очаквам...Абе сериозна работа все пак – "40 години Щурците". Наскоро една журналистка от "24 часа" в едно интервю ме пита как ще се казва турнето, което подготвяме и като и казах "40 години Щурците", тя направи една озадачена физиономия и аз я попитах: "Какво, зловещо ли звучи"?

Коя е била за теб през всичките тези години движещата сила, която те е мотивирала да останеш в рок музиката, да има "Щурците", да вървите напред?
На този въпрос има стандартни и нестандартни отговори, Стандартният е любовта към рокенрола. Аз наистина обичам тази музика от малък, макар че щях да ставам сериозен симфоничен музикант, свирих Моцарт и Бетовен и за ужас на дядо ми един ден започнах да свиря буги вуги на пианото, което между другото не е никак лесно, особено за лявата ръка. Тогава той ме попита: "Ти сериозен музикант ли ще ставаш или чалгаджия?" После обаче като чу Бийтълс ги одобри, ранният рокенрол на Литъл Ричард не му беше по вкуса, но във връзка с Бийтълс ми каза: "Ако така можеш – добре". Така че стандартият отговор на въпроса ти е наистина любовта към рокенрола. Тази музика винаги е била в сърцето ми.
Но има и нещо друго. Ние имахме един уникален контакт с нашата публика през всичките тези години, което ни различава от много групи. Този контакт съм го усещал винаги много осезателно. Както всички и в нашата група е имало моменти, че ти е писвало от всичко и си викаш: "Майната му, до гуша ми дойде от шпаги и китари", както се пее в една наша песен, но като видиш тези хора, как им даваш нещо, което ги прави щастливи –

забравяш за всякакви проблеми. Имах такъв случай, преживях една много голяма неприятност с една катастрофа преди години и си мислех, че вече никога няма да изляза на сцена и че няма да имам сила да свиря пред публика. Тогава се уреди едно турне на „Щурците“ в Америка, първият концерт след този случай беше в Чикаго. Излязох на сцената с огромен стрес, с някакъв ужас, абсолютно неуверен и като видях тези хора и техните реакции, се разплаках и не можах да пея. Не спряхме да свирим, но аз се обърнах малко да ми мине, избърсах си очите и усетих, че съм преодолял нещо. Тогава ми се върна отново желанието да пея и да свиря за хората. Усетих това чувство за контакт с публиката по-силно от когато и да е било. Това, че ги правиш щастливи. Малко хора имат този късмет и това щастие - да направиш нещо хубаво за другите и да видиш резултата от това. Това е щастие и за самите нас.

Единят ти дядо Борис Левиев е бил известен музикант, а другият ти дядо известен архитект, който е проектирал жп гарата във Варна и Бургас...
Да, и много красиви сгради в София и много училища. Например “ В. Априлов” в нашия квартал, сградата с кубето до Президентството...

Могъл си да станеш класически музикант, евентуално архитект ...
Ама аз за малко да стана, аз това кандидатствах, имах шестица по рисуване, но тройка по математика.

Къде кандидатства тогава?
В ИСИ. Не знам какво щеше да стане, ако ме бяха приели архитектура, където не ми стигна балът. Аз влязох накрая, но в една друга инженерна специалност, която дори никога не съм практикувал.

Завърши ли следването?
Не, прехвърлих се в Лесотехническия институт, който тогава наричаха “леснотехническия”.

Но така или иначе си бил на крачка от това да станеш класически музикант или архитект, а след 10 ноември, когато ти беше народен представител и политик. Имало ли е момент, когато си съжалявал, че не си се отдал на друга област и че си останал верен на рок музиката?
Почти не съм съжалявал, макар че, както казах, имало е моменти, когато ми е писвало и съм преживявал много разочарования, особенно първите години на „Щурците“ – толкова много наказания, спирания на дейност, подстригвания, забрани, заплахи за изселване. Особенно периодът 1969-1970 беше много тежък. Тогава съм мислил много на тази тема. И близки ми казваха много често: “Абе, ти що се хвана с тази работа?”. Но ето на, в крайна сметка, това е победило в мен. Не знам дали това не е била някакво мое основно житейско решение, но в никакъв случай не е било грешка.

Не, определено не е било грешка. Мисля, че няколко поколения фенове на групата ще се съгласят с мен. През 1988 г., след турнето “20 години по-късно”, взехте решение да преустановите дейност и около 7 години ”Щурците” не свириха заедно. Как оценяваш днес след време това решение за тази пауза?
Ами, че човек никога не трябва да казва никога. Тогава точно излезе албумът “Мускетарски марш”, а самата песен бе един символ и послание, според която можеше да се разбере в какво състояние и настроение сме и какво чувстваме. Текстът беше много подходящ за момента. Наистина вече ни беше дошло много от “шпаги, китари, клетви, гуляи и хоругви”. Само дето при нас никога не е имало гуляи, ние сме от тези, тихите групи, такива неща около нас никога не е имало. Та тогава бяхме група, която имаше 20 години след себе си и непрекъснато се срещахме отново с цензура, с някакви комисии за песни, които решаваха какво да пеем и какво не. И си казахме, сега сме на върха а наистина бяхме на върха, дай да го напуснем, а не постепенно да започнем да се плъзгаме надолу по него. Но ето, че от това решение изминаха още 20 години и сега празнуваме 40 години „Щурците“. Макар че трябва ли да бъда абсолютно честен, ние сме на практика една несъществуваща група, която изневиделица се появява отвреме навреме, прави нещо и пак изчезва, което има своите хубави и своите лоши страни. От концертите “20 години по късно” през 1988 г. направихме след две години едно турне по повод промените в страната, после няколко години отново ни нямаше, но през 1998 г. се събрахме, издадохме албум и направихме турне по повод 30 годишнината на групата. Спомням си как тогава Валди на въпроса дали ще се съберем за 40 годишнината, казваше: “ Ще се събереме, само че на чашка”. Ето обаче, времето мина и се събрахме отново. Преди 3 години направихме също едно хубаво турне по повод издаването на “Антологията” на групата. Така че „Щурците“ се появяват и за наше щастие и късмет, засега винаги успешно. За съжаление, имаме много малко нови песни през това време, но пък всеки от нас си има своя работа, всеки си я върши и понеже се запазихме като приятели помежду си, събираме се отвреме навреме и правим нещо просто така, за удоволствие. Нямаме никакви договори помежду си и никакви бизнес планове, може би точно това му е хубавото. Така стана и сега за това турне. Аз съм много доволен от вчерашния концерт. Беше много приятно, наистина много приятно да свирим за българите в Прага. Успяхме да изпеем дори и едно ново парче от новия албум, който сега подготвяме и след тези концерти ще го довършиме.

Кога можем да очакваме този нов албум на „Щурците“?
Ами ние нещо не си даваме много зор и ако успеем сега със записитев края на юли, иначе през семтември най-късно.

Винаги съм си задавал въпроса защо след промените, когато паднаха всякакви за-

брани, „Щурците“ не използваха възможността да получат финансови и останали дивиденти от това, което са оставили зад себе си?
Няма обяснение за това (смее се). И аз съм си го задавал често този въпрос. Ами не го направихме...

Но през това време ти написа хубави неща за соловите си албуми, Валди също имаше няколко успешни хита...
Да, така е, а Пеци Гюзелев написа повечето от нещата за Гошо Минчев и „Стари Муцуни!“

Защо тогава не се разбрахте вместо всеки да издава солов албум, поне част от нещата да ги издадете като албум на „Щурците“?
Ами не знам. Може би така е трябвало да направим, щеше да бъде много по-удачно и от гледна точка на шоубизнеса. То и сега така стана, аз подготвях нов албум, Пеци също, Валди не, защото скоро издаде и в един момент си казахме, защо да не го издадем като албум на „Щурците“ по повод 40 годишнината. Сега взехме това решение и ако не сме го направили в миналото, сигурно е било грешка. Аз много пъти съм си казвал, сега е момента, публиката не ни е забравила, пеят песните ни заедно с нас, можем да направим много нови песни. Между другото, в моите солови албуми винаги са участвали и другите щурци – Пеци и Валди, Жоро Марков помалко, защото съм записвал с програмирани барабани. Но аз така добре познавам неговия стил на свирене, че в деветдесет процента от песните улучвам това, което той би изсвирил.

Спомена колегите от групата, Валди е в нея само от трйсет и една години, Жоро от трйсет и три, но с Пеци сте неразделни през тези четиридесет години, малко хора са толкова дълго дори със съпругите си...
Да, да, още преди години Пеци ми каза един ден, че пресметнал, че ние двамата спим много по-често в една стая, отколкото с жените си. Това беше още в годините, когато Концертна дирекция ни слагаше още да спим по двама в стая. Луксът да спим поотделно, дойде много по късно.

Ами вие трябва да си познавате кътните зъби с Пеци, това е вече сигурно нещо повече от приятелство.
Да, така е. Между другото ние имаме доста подобно мислене. Спомням си, например, като го повиках да изсвири китарите в песента “Обречени” от предишния ми солов албум, едно парче с много мрачен текст. Аз бях направил една предварителна версия със синтезатори, които той обаче не чува в слушалките, чува там само барабаните и баса. И свири той китарите, всичко става много добре, но в един определен момент спира и казва: „Тук на това място ми идва да изсвиря един такъв дълъг тон, просто ми идва от вътре.“ И аз тогава му пускам версията със синтезаторите, където го има точно този дълъг тон и Пеци се хвана за главата и вика: „Гледай как мислим еднакво.“ Скоро пък по време на записа на новата ни песен “На прага на сърцето” ми казва, че има предложение за някакъв мотив и аз в следващия момент му го изтананиквам и той казва: “Ей, точно това щях да ти предложа”.

А виждате ли се с Пеци и в ежедневието, ходите ли примерно заедно на кафе?
На кафе не, но си звъним много често по поводи като: “Ела да ми видиш компютъра, че нещо му стана”.

А когато се празнуват семейни празници в семейство Маричкови, идват ли и други Щурци?
Да, поддържаме отношения и извън работата ни в групата и се виждаме по най различни поводи.

Ти беше в политиката след промените, защо така бързо напусна тази сфера?
И двете причини ще кажа, защо влязох и защо напуснах. Причината за влизането ми беше съвсем естествена за човек на изкуството от Източна Европа. Напълно нормално беше да сме в опозиция спрямо онази власт. Аз винаги съм се интересувал от тези неща и дори пред свидетели съм направил някои много точни прогнози. Когато станаха събитията със “Солидарност” в Полша през 1980 г., аз им казах – до десет години тази система ще се срути. Усетих го просто по начина, по който се развиваха нещата. Дори имах една прогноза и за долара, казах, че когато доларът стане 20 лева, комунизмът ще падне. Е, вярно, той падна на 15 лева, но стана 20 лева броени дни след това. Да не говорим, че после стана 3 000 лева, но това беше малко по-късно. Още в училище, когато трябваше да изнасяме политинформация, аз много мразех да казвам нещата така, както са по вестниците, че Съветският съюз са най-великите и умните, а американците най-глупавите. Моите съученици умираха от удоволствие, че им давам една друга гледна точка. Не мога да кажа, че е било някакво отявлено дисидентство, още повече, че бях тинейджър тогава. Винаги съм се интересувал от тези неща и когато дойдоха промените, не се чувствувах неподготвен или като в небрано лозе. Чувствах, че тази работа мога добре да я върша и да бъда не само добър политик сред музикантите, но добър политик и между политиците. В един момент просто разбрах, че играта не е чиста и това не можах да го изтърпя. Играта не само не беше чиста, но и много нагласена. Това много силно се усети през онези години и имам чувството, че самото СДС бе доста нагласено в първия си период. Да бъде една послушна и удобна опозиция за властта, добре, че нещата не се развиха по този сценарий.

А от кого бяха нагласени нещата, от КГБ, Москва?
Не знам дали пряко от Москва или от нейния представител, бог да го прости - Андрей Луканов. Наскоро министър Масларова каза нещо от типа: - колко хубаво било едно време, хората ходели на почивка и имало луканка. Аз реагирах на това в едно интервю за вестник “Труд”. Казах нещо, което те цензурираха после, защото са много демократичен вестник, но имам касетата със записа. Та там отговорих на министър Масларова, че може би става въпрос за грешка на езика. Едно време имаше Луканов, а не луканка, луканка пускаха в магазините един път в годината и се нареждахме на опашка, но те са доста нахални в това отношение и разчитат на това, че хората имат къса памет и правилно, защото народът наистина много бързо забравя тези неща.

Но не ми хареса тази игра, тези провокации и освен това не можех да търпя тази отрицателна енергия, която се излъчваше от хората в това Народно събрание. Аз бях свикнал от сцената на една позитивна енергия. Виждаш, че хората те обичат или поне те харесват. А тук виждаш как открито те мразят, поне една част от тях и ти в крайна сметка нищо хубаво не правиш за другите хора или ако направиш нещо, може да се окаже, че не е толкова хубаво. Просто разбрах, че не ми е там мястото и се махнах в първата секунда, когато това беше възможно. Но пак се интересувам от нещата, не съм далеч от тях и ми е много неприятно, че заради лични амбиции и отношения десницата в България се разцепи на толкова парчета и се провали. Отвреме навреме се опитвам да помогна с нещо, но работата просто не става.

Ти в края на осемдесетте години като доайен на българската рок музика изигра и една друга роля, ролята на покровител и пропагандатор на млади рок групи, на които помогна да участвуват в албумите BG Rock.
Това беше една моя идея, млади групи като „Атлас“, „Контрол“, „Ера“, Милена с „Ревю“, „Нова Генерация“, да получат шанс и да запишат песни в студио. Имах тази възможност, защото бях влязал под кожата на някои хора в “Балкантон” и до днес съм много доволен, че това стана.

Как виждаш бъдещето на българския рок в момента?
Кризата на рок музиката в световен мащаб премина и това би трябвало да се отрази и у нас. И сега има много добри групи като „БТР“ или „Д2“, но се притеснявам, че много млади надежди като „Safó“ се появяват и много бързо изчезват. Скоро говорих с певеца на една добра и много интересна наша група - „Panican Whyasker“, който ми се оплака от липса на публика и ми каза: “ Вярно, че на времето вас ви забраняваха и наказваха, но имахте много публика, ние сега можем всичко, но нямаме публика”. Но вината е и в самите групи, които често не умеят да изберат мястото, към което да насочат посланията си или, за съжаление, просто нямат послания, независимо от това дали музиката им е добра или не. Медиите също много негативно помогнаха в това отношение, като съвсем целенасочено, а не от простотия се втурнаха да лансират силиконовите звезди на поп фолка.

Какво друго обичаш освен рокенрола?
Обичам четенето и свободното си време го прекарвам с книга в ръка. От Кафка и Достоевски, когото прочетох още като тийнейджър и заради него по едно време ходех като в несвяст, съм прочел всичко, макар че това са автори, които дълбоко измъчват душата на читателя. Любимата ми книга е „Майстора и Маргарита“ на Булгаков, но съм голям почитател и на чешкия писател Милан Кундера. Спомням си, че Теди Москов ми каза, че е прочел шест пъти Швейк и когато го прочете за седми път, щял да смята, че си е завършил образованието. Харесвам това съчетание на чувство за хумор със сериозни неща, което го има при чехите.
Преди катастрофата, за която споменах, обичах много спорта, карах уиндсърфинг когато можех, но получих дископатия и заради това престанах да карам и ски. Остана ми само туризма, покорил съм всички по големи български върхове. Обичам много и да пътувам по света, това ми доставя голямо удоволствие.

Любов към литературата прояви и твоя син Кирил Маричков, който през миналата година издаде първия си роман.
Да, освен това ме дари и с внучка Виктория, с която много се гордея.

Даваш ли си сметка, че си всъщност един много щастлив човек?
Имам лошото качество, че когато нещата не стават точно, както аз искам, известно време се боря и се опитвам да ги променя. Като видя, че не стават, дигам си шапката и заминавам. Но да чукна на дърво, понякога съм си казвал, че съм късметлия за някои неща. Наистина, не мога да се оплача, а пък и не съм от тези, които обичат да се оплакват. Това е една наша национална черта, да хленчиш и да се оплакваш, която аз никак не обичам. Смятам, че съм от хората, успели да осъществят по-голям процент от нещата, за които са си мечтали. Благодарен съм на съдбата за това. ■

125 ГОДИНИ ОТ РОЖДЕНИЕТО НА ВЛАДИМИР ДИМИТРОВ-МАЙСТОРА

АПОТЕОЗ НА БЪЛГАРСКИЯ ДУХ

ТЕКСТ: ЛОРА ВЛАДИМИРОВА, СНИМКИ: АРХИВ

Трудно можем да посочим в българското изкуство по-интересна, по-оригинална и по-вълнуваща личност от Владимир Димитров-Майстора. Хората, които го познаваха, го възприемаха като току-що слязъл от стените на средновековна църква светия. Когато вървеше по улиците, казваха те, всички обръщаха глави, за да видят необикновено издължената му фигура, главата му с посребрени коси и дългата, почти до пояс брада. А вгледаха ли се в очите му – мъдри и някак вглъбени в себе си, не можеха да не повярват в легендите, които се разказваха за неговото великодушие, милосърдие, доброта и справедливост. Но най-вълнуващата легенда бе неговото творчество, обезсмъртило българския бит и душевност.

"Ако сега бих могъл да започна наново, бих отишъл пак там при земята, при хората. Може да наречете това както искате – атавизъм, инстинкт на селянин и обикновена привързаност. И все пак целият този сбор ще бъде само част от цялата истина за чудната, за привлекателната сила на моя роден край", ще каже Майстора в един от последните си разговори. На родния край, на българската земя и на нейните хора Владимир Димитров-Майстора посвети себе си и творбите си. За него те бяха всичко. За нас – наследство, с което се гордеем.

СРЕДАТА НА БЪДЕЩИЯТ ХУДОЖНИК

Владимир Димитров-Майстора е роден на 1 февруари 1882 г. в с. Фролош, Дупнишко. Баща му е бил човек с буден ум, с живи интереси и артистични способности, но рядко непрактичен. Работил като дребен общински служител с минимални доходи. Една злополука, когато художникът е още малко дете, прави бащата инвалид и прехраната на семейството пада върху плещите на майката. И на Владимир, който още от юношеските си години работи ту като кръчмарски прислужник, ту като бояджия, ту като слуга по богатите къщи в Кюстендил, където семейството се е преселило да живее. Там през 1898 г. става писар в Окръжния съд, което изцяло променя живота му. В кюстендилския окръжен съд бъдещият художник за пръв път попада в средата на културни и интелигентни хора, каквито по това време се срещат и в малките градове. Някои от тях – поетът Еманоил Попдимитров и местният стихоплетец Никола Атанасов – му стават добри приятели. В тяхното и на други местни интелигенти обкръжение той разгръща и собствените си творчески сили и предразположения – в свободното си време рисува.

САМОСТОЯТЕЛНА ИЗЛОЖБА

Това са първите му творби – портрети на чиновници от съда, на съдии, адвокати и подсъдими. Купува си и специален скицник (дотогава е рисувал върху стара хартия или по тефтерите за съдебните протоколи) и бързо го запълва. Не само с портретни рисунки, но и с пейзажи от околностите на града или битови сцени от близките села. Тях той показва през лятото на 1903 г., когато чиновниците от съда му уреждат самостоятелна изложба. И по-късно, през есента на същата година, със събраните от тях пари, той заминава за София, за да учи в тогавашното рисувално училище. И за да не харчи излишно от подареното му, извървява пътя от Кюстендил до столицата, който е повече от 100 км., пеша.

ПЪРВИ УЧИТЕЛИ И ПЪТУВАНИЯ

В Рисувалното училище постъпва отначало като извънреден ученик. Първите му учители са Петко Клисуров – по рисуване, Жеко Спиридонов – по моделиране и Антон Митов – по история на изкуството. По-късно е приет

в специалния клас по живопис при Иван Мърквичка. Работи упорито и като отличен студент получава през 1908 г. награда – пътуване до Русия. Посещава Одеса, Москва, Петербург, където за първи път влиза в досег с изкуството на големи художници. Жаждата да пътува, да види галерии и музеи, да посещава страни с голямо изкуство не ще напусне Владимир Димитров-Майстора през целия му живот. Същата година той посещава Цариград, а на следващата – с трудно спестени пари - заминава за Венеция. Пътува като беден турист, буквално изгладувайки пътешествията си, но това не го вълнува – той мечтае да види нови страни и култури, да влезе в досег с европейското изкуство и нищо не ще го спре.

МАЙСТОРА–УЧИТЕЛ

През 1910 г. Владимир Димитров-Майстора завършва Рисувалното училище и получава званието "художник". Получава и другото си име – Майстора, дадено му от неговите състуденти не само, защото се е отличавал от тях с по-големите си способности и талант, но и защото сам често си е служил с това обръщение. И към тях, и към себе си. Завършването на училището поставя пред младия худажник вечния проблем – сега накъде. Разбира се – към рисуването, към изкуството. Но как да се реши простият въпрос за ежедневното съществуване. И след година на мъчителни размисли той приема да учителства в Свищовската търговска гимназия като преподавател по ... гимнастика и краснопис. Но има време да рисува, успява да спести малко пари и да пътува до Берлин, Мюнхен, Дрезден, Виена. Годината е вече 1912 г. Избухва Балканската война. мобилизиран е и участва в нея като военен художник. От това време датират множество рисунки, скици и етюди, работени с молив и в тушова техника с перо. Тези рисунки, както и направеното през Първата световна война, в която Майстора е отново военен художник, са многобройни и интересни с персонажите си – българските селяни, принудени да станат войници.

СВОБОДЕН ХУДОЖНИК

След края на войната Майстора поема несигурния живот на "свободен" художник. Пък и едва ли има друг избор – разорена България не може да предложи много. Редят се дни, месеци и години на полугладно съществуване. Но и на трескава творческа работа, увенчана през 1922 г. с голяма изложба в галерията на тогавашния манеж – сега на това място в София е сградата на Народната библиотека. Изложбата има голям успех – не само с утвърждаването на Майстора като значим творец и водеща фигура в българското изобразително изкуство, но и в материален аспект. Почти всички изложени картини са откупени и с припечелените от тях пари художникът заминава отново за Италия – този път в Рим. Там той се запознава с богатия американски колекционер

Крейн, събитие, изиграло колкото положителна, толкова и отрицателна роля в живота му. Крейн предлага четиригодишен договор с условието художникът да рисува само за него. Договорът освобождава Майстора от грижите за насъщния, но същевременно лишава българското изобразително наследство от над 200 картини и множество графични творби, станали притежание на американеца.

В ШИШКОВЦИ

Завърнал се в България, Майстора се установява в село Шишковци, където живее и рисува от 1924 до 1930 г., когато Крейн прекъсва договора. Отново художникът е изправен пред проблема за насъщния и приема учителско място в Трета мъжка гимназия в София. По-късно е командирован в Министерството на народното просвещение като свободен художник. Това е нещо като синекурна длъжност, която му позволява да се върне в Шишковци. И да рисува до края на жизнения си път през 1960 г.
По принцип Владимир Димитров-Майстора не подписва своите творби. "Народното изкуство не е подписвано, а е голямо. Това е важното", казваше той. Това затруднява датирането на творчеството му, но изследователите му определят няколко важни моменти в него – първите рисунки в Кюстендилския окръжен съд, подсказващи въпреки явната си наивност, умение да се долавя прилика и да се скрепя характер; творби от Рисувалното училище („Пейзаж в крайните квартали", " Глава на старец", портрети на Чехларов и Чехларова); ранните му творби след завършването на училището ("Размисъл", "Вуйчо ми", "Циганка", "Баща ми", "Майка ми"); военните рисунки ("Походи", "Ранени", "На почивка в Беласица").
Това са първите стъпки в едно извисяващо се изкуство, чийто своеобразен връх са творбите, посветени на земята и нейните хора. За Майстора селският човек и преди всичко селската жена в тяхната най-близка и съкровена връзка с природната среда са неизчерпаем източник на вдъхновение и носят ярко изразен български характер. Многобройните женски образи, изписани по натура, не носят собствените си имена, а имат най-общи названия – "Мома от с. Шишковци", "Момиче", "Мома сред ябълки", "Селянка", "Селянка на фон от круши"...
Това са творби с подчертан обобщаващ характер. Както и цялото творчество на Майстора те символизират "безкрайността" на българското национално битие, вечната красота на българката, вечното и обновително начало в живота и в природата, символичното единство между човека, труда, земята и нейните багри – червени, жълти, златисти, зелени, черно-кафяви. Тези образи и багри греят в творбите на Майстора с несекващото очарование на неговия талант – самобитен, оригинален, български. ■

ЕДНО ДОКОСВАНЕ ДО МАГИЧЕСКИЯ РЕАЛИЗЪМ НА РАДИЧКОВ В ПРАГА

ТЕКСТ: МАРИЯ ЗАХАРИЕВА, СНИМКИ: ТЕАТЪР “В ДЛОУХЕ”

Пиесата на Йордан Радичков за вечния човешки стремеж към преодоляване на гравитацията, бе поставена в началото на тази година в пражкия театър “В Длоухе”, след като години наред на чешка сцена не е поставяна никаква творба на големия български писател и драматург. През 70-те години в Народния театър се играе “Януари” с участието на големите чешки актьори Филиповски и Совак. В Бърно в театъра “На провазку”се поставя “Лазарица”, а в Простейов и Пилзен – “Хляб”. Сценичната реализация на “Опит за летене” стана възможна и благодарение на усилията на Българския културен институт, който пое патронажа над постановката.

“Позабравихме културата на нашите приятели, с които бяхме заедно погребани”, казва режисьорът Ян Борна по повод постановката.

Борна признава, че текстът на Радичков го е привлякъл не само със своя поетичен език, но и с метафоричния си стил. “Дълго търсих някакъв интересен текст, който да се отнася до магическия реализъм, който, както е известно, се е родил в Латинска Америка. А го открих в “Опит за летене”, където елементи от действителността се преплитат с фантастични елементи, напълно свободно като в картините на Марк Шагал. И в двата случая се описват основни човешки ситуации, например вечната човешка мечта да полетиш, която може да бъде метафора за много човешки дейности... Харесва ми, че Радичков говори за големите неща с прости думи...” Радичковият епичен начин на разказване сътворява от ежедневните случки легенди и метафори. Пиесата е нетрадиционна, каквито са повечето произведения на българския магьосник на словото от Калиманица. В нея няма главни и второстепенни герои, липсва и класическият диалог. Всички герои са участници в преследването на скитащия балон. И вместо да си ушият от него ризи, каквото е първоначалното им намерение, те политат над Балканите, поздравяват съседните народи и се приземяват отново на земята. Времето на действие-

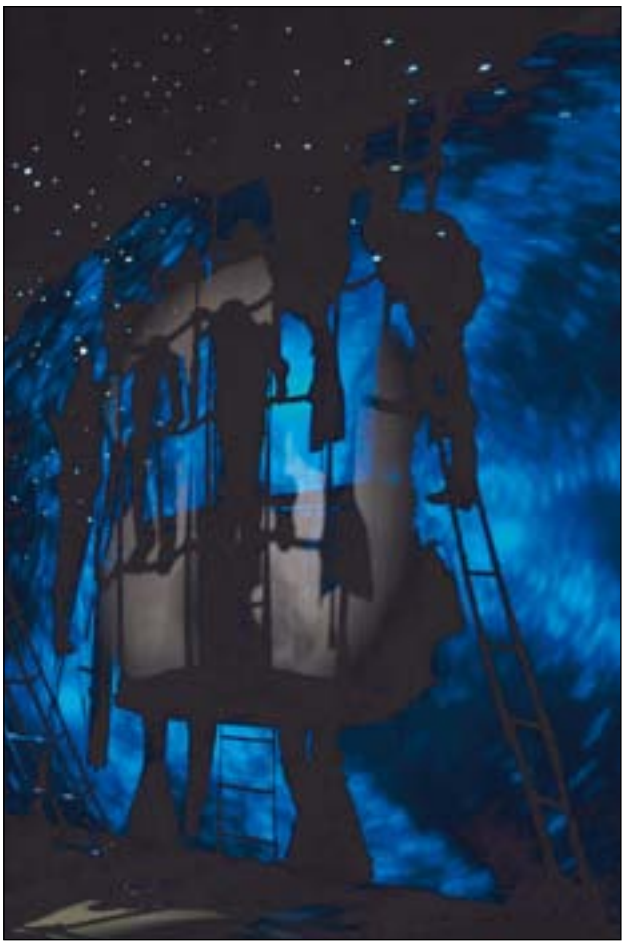

то е Втората световна война, а мястото – "Аврамовите махали, разхвърляни живописно по билото на Балканите". Но какво става с обикновения човек, когато се изпълни мечтата му да лети и какво се случва с него, след като се приземи?

"До себе си кога тъй близко ще бъдем и кога всеки един от нас ще бъде тъй близко до сърцето си?... Сега, сега! Нека всеки от нас да повика най-близкото си същество, но тихо! Тук ангели прелитат, души летят, трошливи, леки..."

За българския зрител най-отдалечена от българската душевност е музиката на Милан Поточек, която съдържа твърде малко български елементи. Костюмите на Петра Голдфламова Щетинова са решени в един универсален стил, защото, както обяснява Ян Борна, "чешката публика има тази особеност, че когато нещо е на 150 км. от Прага, си мисли, че не я засяга". Пиесата е една голяма метафора и стремежът на режисьора и артистите е тя да остане отворена. Немалко са поетичните моменти в постановката, между които и филмираната сцена с къпещи се девойки. Кулминационен момент в спектакъла е полетът на ангела, който се носи над публиката. Сигурно постановката на Ян Борна не се вмества в представата на много българи, които са гледали "Опит за летене" у нас. Но тя е едно истинско докосване до метафорично-поетичния свят на Радичков, който ни връща в родината. "Нямам нищо освен един апартамент, нито вила имам, нито лека кола. Ако нещо съм направил – то е един литературен чифлик", казваше мъдрецът от Калиманица и "Дивадло в Длоухе" ни предоставя възможността да се докоснем до тази позабравена от нас магична радичкова вселена, наричана от писателя "литературен чифлик". ■

Йордан Радичков е роден на 24. 10. 1929 г. в с. Калиманица, Монтанско. Завършва гимназия в Берковица. Дълги години е редактор в литературни издания. Започва да публикува импресии, очерци и разкази в печата, а през 1959 г. издава първата си книга с разкази „Сърцето бие за хората". Радичков работи като кореспондент (1951) и редактор (1952–1954) във вестник „Народна младеж", редактор във вестник „Вечерни новини" (1954-1960), в Българска кинематография (1960–1962), като редактор и член на редакционната колегия на вестник „Литературен фронт" (1962–1969). Неговият седми сборник с разкази „Свирепо настроение" (1965), както и следващите - „Водолей" (1967), „Козята брада" (1967), „Вятърът на спокойствието" (1968), „Ние, врабчетата" (1968), „Кожениият пъпеш" (1969), „Верблюд" (1984) и др. променят позната за литературата ни традиция повествователни правила и проправят пътя на белетрист от друг ранг. „Неосветените дворове" (1966), „Всички и никой" (1975), „Прашка" (1977) и „Ноев ковчег" (1988) представят автора като романист отново в специфичните радичковски измерения на жанра. Успоредно с това писателят се изявява като един от най-добрите български драматурзи, чиито пиеси продължават шествието си по сцените - „Суматоха" (1967), „Януари" (1974), „Лазарица" (1979), „Опит за летене" (1979). През последните години авторът добавя нови щрихи в творчеството си - „Мюре" (1997), „Пупаво време" (2000). Радичков е съветник в Съвета за развитие на духовните ценности на обществото към Държавния съвет (1973–1986) и заместник председател на Съюза на българските писатели (1986–1989). Умира на 21. 01. 2004 г.

ЦЪРКВАТА “СВЕТИ ЧЕТИРИДЕСЕТ МЪЧЕНИЦИ” - ПАНТЕОН НА БЪЛГАРСКИТЕ ВЛАДЕТЕЛИ

ТЕКСТ: МАРИЯ ЗАХАРИЕВА, СНИМКИ: АРХИВ

Мощите на цар Калоян бяха повторно погребани в обновения храм “Свети Четиридесет мъченици” в старата българска столица осемстотин години след неговата смърт. На погребението присъстваха президентът и върховен главнокомандващ на Българската армия Георги Първанов, министърът на културата Стефан Данаилов, кметът на Велико Търново Румен Рашев, почетна гвардейска рота. Негово Високопреосвещенство Великотърновският митрополит Григорий отслужи Заупокойна молитва. Идеята е в храма “Свети Четиридесет мъченици” да се положат и мощите на Михаил III Шишман и на Самуил, които са съответно в Сърбия и Гърция.

МОЩИТЕ НА ЦАР КАЛОЯН БЯХА ПОГРЕБАНИ С ДЪРЖАВНИ И ВОЕННИ ПОЧЕСТИ

Тържественото шествие започна от Регионалния историческия музей, премина през града и стигна до църквата “Свети 40 мъченици”, където в гроб № 39 бяха положени мощите на Калоян. На същото това място те бяха открити през 1972 г.

Ден преди официалното погребение Великотърновският митрополит Григорий отслужи всеочистителна молитва. Саркофагът, който съхранява мощите, е изработен от търновския военен завод “Терем Ивайло”. Той е от неръждаема, никелирана стомана и може да издържи 3 000 години. Върху капака му е сложен монограм със символите на Калояновия пръстен – барс и надпис, като са добавени годините на царуването на владетеля.

В саркофага костите бяха положени от проф. Йордан Йорданов, който е обработил останките с пчелен восък, технология, използвана още в древния Египет. Владиката намаза костите с елей и вино. По стара християнска традиция те бяха събрани в единия край на саркофага, тъй като се извърши повторно погребение. В ковчега има сложена пръст от храма "Свети 40 мъченици" и икона на свети Иван Рилски.

ИСТОРИЯТА НА КАЛОЯНОВИЯ ГРОБ

През 1972 г. археологът Вело Вълов открива погребение на 35- 40-годишен мъж (гроб № 39). Намереният скелет е на изключително голям за онова време мъж, висок около 1,90 м, облечен със скъпи пурпурни одежди, украсени със златна сърма и бисери и със златен пръстен на лявата ръка. Пръстенът е с хералдическо изображение на барс, с тегло 61,1 грама и надпис в негатив "Калоянов пръстен". Върху плочката на пръстена е изобразено животно с кучешка муцуна, тяло и опашка на лъв и с орлови нокти на краката. През 1981 г. е открит и печат със същия хералдичен знак. Останките на война са изложени в Регионалния исторически музей във Велико Търново в стъклен саркофаг в продължение на четири години. Погребан ли е българският цар Калоян в гроб № 39 или там е намерен скелетът на болярин със същото име? Редица археолози смятат, че погребаният е цар Калоян. Името Калоян е основният мотив "за" , както и голямото тегло на златния пръстен. Липсата на титлата "цар" на пръстена, както и фактът, че гробът е извън църквата, на място, предназначено за преминаване, са едни от основните доводи "против". Съществува хипотеза, че гробът на Калоян се намира в още неизследвана територия около църквата.

Златен пръстен-печат на цар Калоян от черквата „Св. Четиридесет мъченици", Велико Търново, XIV в.

КАЛОЯН – ВЕЛИК БЪЛГАРСКИ ЦАР ОТ ДИНАСТИЯТА НА АСЕНОВЦИ

Калоян е цар на българите (1197 -1207 г.), брат на цар Асен I (1187 -1196 г.) и на цар Петър II (1196-1197 г.) Изявява се като изтъкнат пълководец. Изпратен във Византия като гарант за миролюбивата политика на България след въстанието на Асен и Петър, той се запознава подробно с тънкостите на византийската дипломация. След трагичната смърт на Асен и Петър Калоян поема престола през 1197 г. По време на неговото царуване българската държава достига границите, които имала преди падането ѝ под византийско робство. Калоян сключва мир с Византия, прогонва унгарския крал Емерих от българските територии и извоюва официално признаване на България, като сключва уния с папа Инокентий III (1204 г.) и е провъзгласен за крал. След разгрома на кръстоносците при Одрин и пленяването на император Балдуин Фландърски през 1205 г. утвърждава българската държава като първостепенна политическа сила на Балканите. Следващите две години Калоян освобождава редица крепости и достига до Солун, където е убит през август 1207 г. от куманският вожд Манастър. В заговора участват и български боляри, недоволни от засилването на централната власт. Тялото на големия български владетел е пренесено от войниците му в Търново.

ОБНОВЛЕНИЕТО НА ХРАМА "СВЕТИ ЧЕТИРИДЕСЕТ МЪЧЕНИЦИ"

Обновеният храм "Свети 40 мъченици", открит миналата година на светлия християнски празник Кръстовден, в продължение на 30 години е недостъпен заради срутвания. Близо 40 години част от стенописите му се съхраняват в историческия музей във Велико Търново. Сега някои от тях са върнати в църквата. Църквата е вече филиал "Великата лавра" към Националния исторически музей в София.
За обновяването на църквата „Св. 40 мъченици" и околното пространство Министерството на културата вложи през последните две години 2.5 милиона лева. Световната организация ЮНЕСКО отпусна 25 000 долара. Още 500 000 лв. е дала Комисията за защита на населението при бедствия и аварии към Министерския съвет за укрепване на пътя над църквата, засегнат от наводненията през 2005 г. Започна поставянето на габионите, с които се изгражда каменна подпорна стена по поречието на Янтра към църквата „Св. 40 мъченици". Финансирането в размер на 290 518 евро е по програмата "Фар" на ЕС и от републиканския бюджет.

"СВЕТИ 40 МЪЧЕНИЦИ" СЪХРАНЯВА ОСЕМ ВЕКА БЪЛГАРСКИЯ ДУХ

Храмът е построен и зографисан през 1230 г. по заповед на цар Иван Асен II. Има хипотези, че се намира на мястото на ранна християнска базилика от X век, носела името "Рождество Богородично". Посветен е на голямата победа на цар Иван Асен II над Теодор Комнин. Битката при Клокотница е на 9 март 1230 г., денят на Св. 40 мъченици от Севастия. Затова Иван Асен II посвещава новосъградената църква на светците, които го закриляли. В храма се намират едни от най-значимите ни писмени паметници: Омуртагската, Асеновата и Граничната колона от Родосто, която е от времето на хан Крум. Някои историци смятат, че последните две колони с надписи на владетели-езичници са поставени в църквата, за да покажат родствената връзка на Иван Асен II с династията на Хан Крум. Други са на мнение, че демонстрират приемствеността между Първата и Втората българска държава
В храма е и гробът на Свети Сава, първият сръбски просветител и архиепископ, умрял във Велико Търново и погребан по нареждане на Иван Асен II в "Свети 40 мъченици". Чудеса ставали около гроба на светеца и след пренасянето на мощите му в Сърбия. По-късно, по време на турското робство, църквата е превърната в джамия. Стенописите, иконите и иконостасът са били унищожени. Преданията разказват, че всички минарета, които турците поставяли на църквата, падали, защото неспокойните духове на българските владетели бдели над нея.
Археологическите проучвания на храма започват още в началото на миналия век. 70-те години са открити 200-метрова крепостна стена с бойни кули и портик, манастирският комплекс "Великата лавра", християнски и мюсюлмански некропол с 1 100 погребения, 800 от които християнски и 300 – мюсюлмански.
След Освобождението в "Свети 40 мъченици" е отслужен тържественият молебен в чест на откриване Учредителното събрание през 1879 г., приело Търновската конституция. Храмът е свързан и със Съединението. На 22 септември 1908 г. тук княз Фердинанд обявява независимостта на България с думите: "С благословението на Всевишния провъзгласявам съединената на 6 септември 1885 г. България за независимо Български царство". ■

Надписът на Асеновата колона е посветен на голямата победа на българите при Клокотница (1230 г.): „В лето 6738 (1230) индикат III, аз Иван Асен в Христа бога верен цар и самодържец на българите, син на стария Асен, издигнах из основи и с живопис украсих докрай пречистата тази църква в името на светите четиридесет мъченици, с помощта на които в дванадесетата година от царуването си, в която година се изписваше този храм, излязох на бран в Романия и разбих гръцката войска, а самият кир Теодор Комнин взех в плен с всичките му боляри. И цялата му земя от Одрин до Драч, превзех, гръцка, още арбанашка и сръбска, а пък градовете, които се намираха около Цариград и самия този град владееха фрузите, но и те се покоряваха под ръката на моето царство, понеже нямаха друг цар освен мене и благодарение на мене прекарваха дните си, като бог заповяда, понеже без него нито дело, нито слово се извършва. Нему слава навеки. Амин."

АЛБЕНА И МАКСИМ

ДВУКРАТНИ СВЕТОВНИ ШАМПИОНИ

Втора световна титла спечелиха Албена Денкова и Максим Сависки на световното първенство по фигурно пързаляне в Токио. Аржентинското танго по музика на солиста на "Ковънт Гардън" Васко Василев и "Седемте смъртни гряха" по Реквиема на Моцарт ги изкачиха на върха.

Българите вдигнаха на крака 6 800 души в зала "Метрополитен Джимназиум". "Това бе танц на боговете", писаха медиите. Албена и Максим събраха общо 201,61 точки. На второ място се класираха Мари-Франс Дюброй и Патрис Лозон (Канада) с 200,46 точки. Трети са олимпийските вицешампиони Танит Белбин и Бенджамин Огосто (САЩ) -195,43.

"За нас това е наистина последно състезание и няма защо да се преструваме. Утре ще излезем на леда за себе си и за публиката. Просто искаме да танцуваме. След като спрем със спорта, ще имам много свободно време. Планирал съм всичко. Албена е президент на федерацията, аз пък ще се занимавам с нашия клуб в България. Ще имаме време да се видим за по-дълго с родителите, с приятелите ни. Ще карам джет, ще скачам с парашут, ще правим шоу програми, изобщо всичко, за което досега не съм имал достатъчно време", каза Максим. За световната титла нашите фигуристи получават 67 500 долара от наградния фонд на световната федерация. Президентът Първанов отличи нашите световни шампиони по фигурно пързаляне с най-високото държавно отличие – орден "Стара планина" – I степен, а техните треньори Наталия Лининчук и Генадий Карпоносов – с почетен знак на президента на републиката. ■

СВЕТОВНИТЕ МЕДИИ ЗА АЛБЕНА И МАКСИМ:

Л'Екип: „Денкова и Сависки с титлата. Те не пропуснаха шанса да се сбогуват с публиката като победители в последното си състезание".
Ройтерс: „Българите се сбогуваха с поклон и още един златен медал. Златната българска двойка си тръгна на върха на славата си."
Глоуб енд мейл (Канада): Албена Денкова и Максим Стависки - талантливата българска двойка, която съдиите години наред пренебрегваха, спечели втората си световна титла.

АЛБЕНА ДЕНКОВА е родена на 3 декември 1974 година в София.
МАКСИМ СТАВИСКИ е роден на 16 ноември 1977 година в руския град Ростов на Дон.
Двамата започват да тренират като дует през 1996 година, когато партньорът на Албена Денкова Христо Николов се отказва от спорта.
Настоящите им треньори са Наталия Лининчук и Генади Карпоносов.
Те са първата българска танцова двойка, която оглави световната ранглиста на ИСУ и спечели два златни, три сребърни и два бронзови медала за България от световни и европейски първенства.
През 2002 година Денкова и Сависки заемат 5-то място на Световното първенство, 6-то на Европейското първенство и 7-мо на Олимпиадата в Солт Лейк Сити. Те са седем пъти шампиони на България.
През 2003 година те се класираха за финала на турнира „Гран При", след като заеха 4-то място на „Скейт Канада", първо място в Гелзенкирхен (Германия) и трето място в Москва (Русия). На финала на „Гран При" се нареждат трети, на европейското първенство в Малмьо са втори, а на Световното във Вашингтон - трети. Те влизат в историята на България като първата двойка, донесла медали за България от големи шампионати.
През 2004 година Денкова и Сависки са първи на турнирите от сериите „Гран При" във Франция, Япония и Финландия, втори в „Скейт Канада" и финала на „Гран При" и втори на еврошампионата в Унгария и на Световното първенство в Дортмунд (Германия).
През 2005 година са пети на световното първенство в Москва, а на еврошампионата не участваха поради заболяване на Денкова.
През 2006 година са пети от олимпийските игри в Торино, а в Калгари станаха световни шампиони. Това е първият златен медал за България във фигурното пързаляне През този сезон те спечелиха турнирите от сериите „Гран При" в Америка и Франция, както и финала в Санкт Петербург (Русия).

ПРАВОСЛАВЕН КАЛЕНДАР 2007

МАЙ

1 в Св. проп. Йеремия. Прпмчк Акадий. свл Тамара Грузинска (Ден на труда)
6 н Неделя след Пасха – на Самарянката. Св. вмчк Георги Победоносец. Св. Йов Многострадални (Гергьовден)
11 п Св. равноапост. Кирил и Методий. Св. свщмчк Мокий
13 н Неделя след Пасха – на Слепия
17 ч Възнесение Господне (Спасовден) Св. ап. Андроник. Св. мчк Николай Софийски
20 н 7 Неделя след Пасха – на св. Отци от първия вселенки събор. Св. мчк Талалей
24 ч Преп. Симеон Дивонгорски. Ден на българската просвета и култура и на славянската писменост (Молебен)
27 н 8 Неделя след Пасха – Петдесетница
28 п Св. Дух. Преп. Никита, еп. Халкидонски. Преп. Софроний Българ.

ЮНИ

3 н 1 Неделя след Петдесетница – на Всички светии. Св. мчк Лукилиан (Петрови заговезни)
10 н 2 Неделя след Петдесетница – на Всички български светии. Св. свщмчк Тимотей, еп. Брусенски
17 н 3 Неделя след Петдесетница. Св. мчци Мануил, Савел и Исмаил. Св. мчк Манасий Габровски
24 н 4 Неделя след Петдесетница. Рождение на св. Йоан Кръстител. Св. Никита, еп. Ремизиянски (Еньовден)
29 н Св. апост. Петър и Павел (Петровден)

ЮЛИ

1 н 5 Неделя след Петдесетница. Св. безсребърници Козма и Дамян. Възвръщ. мощите на препя Йоан Рилски
8 н 6 неделя след Петдесетница. Св. вмчк Прокопий. Преп. Теофил Мироточиви (Македонски)
15 н 7 Неделя след Петдесетница – на св. Отци от 6-те Вселенски събори. Св. мчци Кирик и Юлита. Св. равноапост. велик княз Владимир
20 п Св. славен пророк Илия (Илинден)
22 н 8 Неделя след Петдесетница. Св. мироносица и равноапостолна Мария Магдалина. Св. свмчк Фока
29 н 9 Неделя след Петдесетница. Св. мчк Калиник. Св. мчца Серафима Девица

АВГУСТ

5 н 10 Неделя след Петдесетница. Св. мчк Евсигний (Предпразн. на Преображение господне)
6 п Св. Преображание Господне
12 н 11 Неделя след Петдесетница. Св. мчци Фотий и Аникита
15 с Успение на Пресвета Богородица
19 н 12 Неделя след Петдесетница. Св. мчк Андрей Стратилат. Преп. Теофан
26 н 13 Неделя след Петдесетница. Св. мчци Адриан и Наталия

Ако ви липсват стари броеве на списание "Българи" и желаете да ви бъдат изпратени по пощата срещу 20 крони за брой, моля контактувайте ни на телефон 777 294 123 или на e-mail: balgari@atlas.cz

АБОНАМЕНТ

АКО ИСКАТЕ ДА НАУЧИТЕ НЕЩО ПОВЕЧЕ ЗА БЪЛГАРИТЕ В ЧЕХИЯ И ПО СВЕТА, АКО ВИ ИНТЕРЕСУВА ЖИВОТА НА ИНТЕРЕСНИ ЛИЧНОСТИ, СВЪРЗАНИ С БЪЛГАРИЯ, АБОНИРАЙТЕ СЕ ЗА СПИСАНИЕ "БЪЛГАРИ". ГОДИШНИЯТ АБОНАМЕНТ ЗА 6 БРОЯ С ПОЩЕНСКИТЕ РАЗХОДИ Е 180 КРОНИ.

КОНТАКТ:
o.s. VAZRAŽDANE,
MOJMÍROVA 3,
140 00 PRAHA 4
GSM 777 196 322,
FAX 261 226 694
balgari@atlas.cz

Българи, брой 1, 2007

Издание на българското малцинство в Чешката република
Издател: сдружение "Възраждане", Americká 28, 120 00 Praha 2
Излиза с подкрепата на Министерството на културата на Чешката република
Регистрационен номер в Министерството на културата: E 13282
Тел: 777 196 322, факс: 261 226 694, e-mail: balgari@atlas.cz
Директор на изданието: Мария Захариева
Главен редактор: Иван Иванов
Редактор: Лора Владимирова
Сътрудници: Наталия Бояджиева, Златина Йержабкова, Христина Стоева
Дизайн: Михал Хусак
Година 6, брой 1/2007

BALGARI
Periodikum bulharské menšiny v České republice
Časopis je vydáván s finanční podporou Ministerstva kultury České republiky
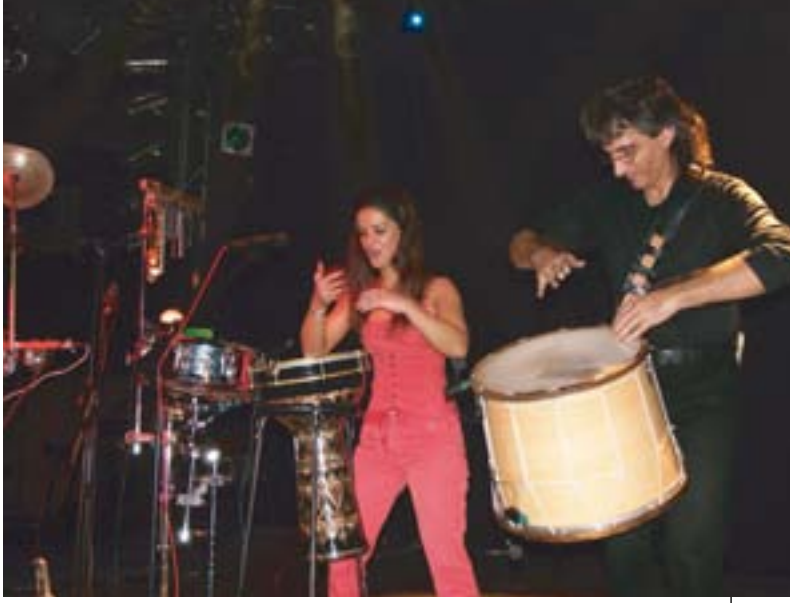
СДРУЖЕНИЕ “ВЪЗРАЖДАНЕ” 2006
ДНИ НА БЪЛГАРСКАТА КУЛТУРА

PRAHA, Vodičkova 25, 110 00 Praha 1, Tel.: 221 592 592, E-mail: rezervace@alexandria.cz
• BRNO, Josefská 16, 602 00 Brno, Tel.: 542 424 000, E-mail: brno@alexandria.cz
• OSTRAVA, Nádražní 15, 702 00 Ostrava, Tel.: 596 127 346, E-mail: ostrava@alexandria.cz

OLOMOUC • HRADEC KRÁLOVÉ • PLZEŇ • LIBEREC • ČESKÉ BUDĚJOVICE • PARDUBICE • OPAVA • TŘEBÍČ

info@alexandria.cz • www.alexandria.cz